

SITUATION

#259

MARS 2019
ÅRGÅNG 24

S

T

M

PRIS: 60 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

När Jan Wallin var femtiofem år fick han diagnosen bipolär typ 2. Och det här att han kände sig "annorlunda, konstig, utanför i alla sammanhang" fick en förklaring. Lika som självmedicineringen med droger.

Jan Wallin:

"Jag förstår ju att jag haft det här hela livet, men aldrig förstått vad det varit"

STEFAN SANDSTRÖM | BILDER AV INTEGRATION | JENNIE LÖFGREN | ANDERS HANSEN

NALEN JESSICA PRATT ONS 20/3

BROTHER ALI

TORS 21/3

CORDOVAS

SÖN 24/3

BILLY LOCKETT

ONS 27/3

BJÖRNS VÄNNER & ULF STURESON

FRE 12/4

THE SLOW READERS CLUB

MÅN 29/4

REGERINGSGATAN 74, STOCKHOLM. INFO & BILJETTER PÅ

WWW.NALEN.COM 2019

INNEHÅLL

MARS 2019

Stefan Sandström

Med boken *Missbruk, trauma och samsjuklighet* vill psykologen Stefan Sandström ge människor i missbruk upprättelse. Och en bättre vård.

MAGNUS SANDBERG

Sidan 14.

MARTINA HOLMBERG

Bilder av integration

Genom ARTmovements träffas nyanlända och etablerade svenskar för att skapa tillsammans – "create and integrate". I workopen The Nature in Me möter de naturen, sig själva och andra, med hjälp av en kamera.

Sidan 30.

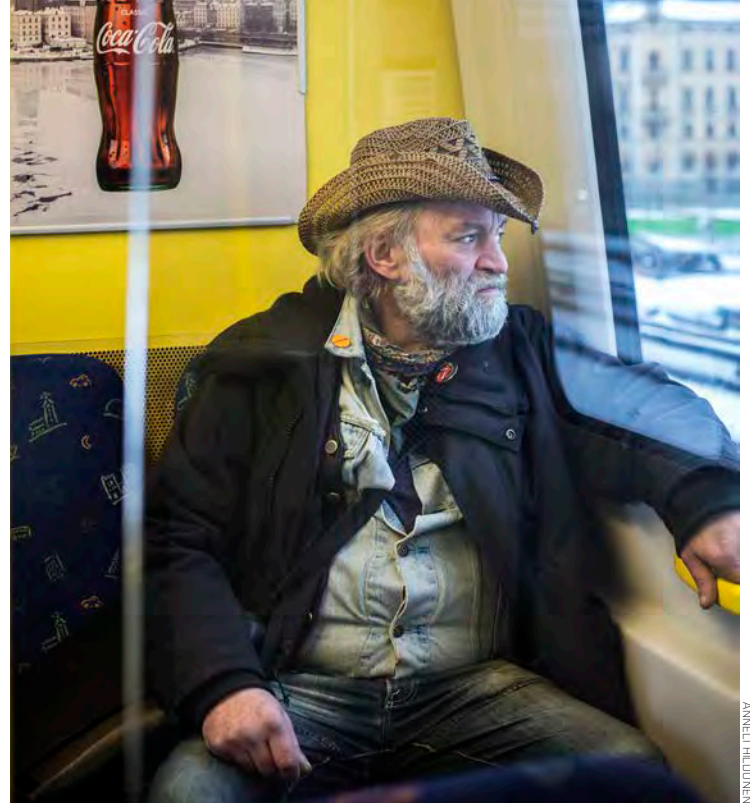
Krönika: Maria Hagström

"Fyra noll tre åtta fyra noll två noll, säger hon långsamt."

Sidan 13.

Omslag #259

Anneli Hildonen
fotograferade
Jan Wallin

ANNELI HILDONEN

"Folk säger det ofta till mig: 'Fan vad du kollar klockan hela tiden'."

Jan Wallin var biografmaskinist i över 20 år, först på Grand, sedan på Victoria. Då gällde det att hålla ordning på tiden så man visste när det var dags att skifta in en ny rulle med film. Och i vilken salong.

Sidan 20.

ALLTID I SITUATION STHLM

7 Brijant

Pistmaskinist Martin Granqvist.

10 Gata fram och tillbaka

Simbagatan, Sickla.

12 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären Jesper Waldersten.

45 Korsord

Lös månadens kryss.

46 Svepet

Jennie Löfgren, Anders Hansen, Riedel&Ståhl med mera.

48 Dåtid Sthlm

Mars 1970.

GATUPLANET

3 Säljaren

Lena Freij, Centralen.

18,28 Med egna ord

Säljarnas sidor – texter från gatan.

38 Min Plats

Elina Adlersfeld, Sergels torg.

40 I gatuplanet

- Folk, fakta och funderingar.
- Klaragården stänger.
- Socialstyrelsen: "Erbjud naloxon".

SITUATION

REDAKTION Chefredaktör och ansvarig utgivare Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-54595390 **Reporter** Maria Hagström, maria@situationsthlm.se

Art Director Johan Olsson **Webbredaktör** Jenny Lindroth **Medverkande fotografer och illustratörer** Anneli Hildonen, Martina Holmberg, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten.

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se

Tryck V-Tab 2015 **Räckvidd** 120 000 läsare (Orvesto konsument helår 2017) **Upplaga** 21 000 ex/mån (TS helår) ISSN: 1400-4437 **LEDNING & ADMINISTRATION** VD Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-54595387 **Address** Timmermansgatan 38, 118 55 Stockholm **Tel** 08-54595381 **Fax** 08-6687909 **Organisationsnummer** 55 66 49-1071 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 25 59 89-6 bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET Verksamhetschef, sociala verksamheten Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-54595388 **Samordnare** Ingemari Olofsson, ingemari@situationsthlm.se, 08-54595381, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-54595381 **Telefonnummer distribution** 08-54595381 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8-15

Organisationsnummer 8024 11-1497 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 28 19 18-3 bg. 5357-3259 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-54595394, Catharina Persson, catharina.persson@mediakraft.se, 070-421 02 80 Robert Wallner, robert.wallner@mediakraft.se, 070-992 53 43

Privatprenumeration 11 nummer kostar 660 kronor **E-post** situationsthlm@pressdata.se

441 Tryck 428

Visa kollektiv- kurage.

Din uppmärksamhet gör skillnad.
Ring SL:s trygghetsnummer 020-120 25 25
så är hjälp aldrig långt borta om någon
stör eller förstör. Vi svarar dygnet runt och
skickar trygghetspersonal dit det behövs.
Att resa kollektivt är att resa tillsammans.

FAKTA HEMLÖSHET

33 250 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor inom den sekundära bostadsmarknaden och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

I Stockholm vistas enligt den senaste mätningen 7 247 hemlösa personer och av dessa lever 1 558 i akut hemlöshet.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs Situation Sthlm av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidnings säljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen - i sig - fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skrivverkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Närmare 80 procent av Situation Sthlms säljare upplever en positiv förändrad livssituation sedan de började sälja Situation Sthlm.

"När jag ska tvätta håret är jag lite försvagad, det är irriterande. Jag är ju lite fåfång."

Lena Freij

Du fick ett mail från en läsare som gillade din text om handen i förra numret, hur är det med handen?

– Jag kan inte böja ner tummen ordentligt. När jag ska tvätta håret är jag lite försvagad, det är irriterande. Jag är ju lite fåfång.

Berätta om väskan med trycket om Stockholm.

– Den köpte jag utanför Åhléns

när jag hade de här röda skorna på mig, jag har haft den länge.

Vad ska du skriva om härnäst?

– Om min kol. Jag blåste 44 av 100 på senaste testet.

Lena Freij, säljer tidningen vid Centralen och skrev sin första text i tidningen "i det numret med Stefan Sundström på omslaget".

Situationist

Läsa Aftonbladet, ta en kopp kaffe och en macka i lugn och ro.

Låt *Situation Sthlms* säljare bli en del av ditt sociala medieflöde. Följ oss på Instagram: @situationsthlm.

Gillas av *ahildonen* och 224 andra
situationsthlm Roger på plats utanför hotell Royal Viking vid centralen om en kvart! Vanligtvis brukar han stå där vardagar mellan 12-16, idag har han med sig 11 tidningar - skynda dit och köp ditt exemplar!

UR ARKIVET: # 70, FEBRUARI 2003

25 år sedan ockupationen av kvarteret Mullvaden på Krukmakargatan. En av de som var med och ockuperade skriver om ockupanterna, drömmarna, grannarna, medierna, poliserna och avhysningen. Han hade också fotograferat under tiden.

Kajsa Grytt släpper ny platta, den första på nio år, vi avslöjar att Länsstyrelsen förlänger dispensen för vaktbolaget Falck Security AB att slippa bära uniform i jakten på klottrare och berättar hur hemlösa människor avbildats på film genom åren. Och **Margareta Garpe** intervjuas inför premiären av *Limbo* på Stadsteatern.

Hemlösa förening ska få en fastighet värd tio miljoner, Raines dagbok del 53, **Lotten Strömstedt** debuterar med diktsamlingen *Långrock* och vår seriefigur "Niel" köper aldrig ägg av frigående höns.

SAGT I SOCIALA MEDIER

FACEBOOK Micke Andersson **Utan Situation Sthlm hade jag utan tvekan varit död idag. Istället är jag drogfri sedan 7 år och har ett bra liv! Kommer o hälsar på snart!**

INSTAGRAM @virklig **Alla som sticker ut på något sätt riskerar att marginaliseras.**

FACEBOOK Ann Eriksson **Polisen behöver fortbilda sig...? Definitivt vara mindre kaxiga och dumma så skulle dom nog få mer gjort.**

FACEBOOK Anja Lundström **Tack för fin tidning med viktigt innehåll. Alltid spännande diskussion utanför COOP Västberga – tack!**

Lotta Fällback (via Facebook):

Politikerna måste börja ta större ansvar, det här är skit.

Kommentar till artikeln om att Ny Gemenskaps stödboende stänger. I #258

Instagram: @situationsthlm

Facebook: Situation Sthlm

Twitter: @SituationSthlm1

Ledare

Bilder och detaljer med och utan ram

LENA FREIJ KOM först inte ihåg att hon fått en utskrift av mailet från en läsare som hört av sig och tackat för hennes text om sin skadade hand i förra numret.

På väggarna i distributionen sitter det inramade svartvita porträttbilder på hundratals försäljare – både levande och döda – som tagits genom åren. På en bild av Lena Freij sitter en mindre färgbild framför, inkilad i ramen. Av henne. Från en annan tid. Jag föreslår att hon ska försöka skriva om bilden, om personen på bilden – vem hon

var, var och när bilden är tagen, varför den togs. Och vem som kilat in den i ramen.

Håll ett öga i kommande nummer efter den texten.

PSYKOLOG STEFAN SANDSTRÖM är aktuell med den viktiga boken *Missbruk, trauma och samsjuklighet – bemöta och behandla*. Där han låter närmare fyrtio års erfarenhet av att arbeta med beroendeproblematik ligga till grund för sin vetenskap. – Man måste behandla trauma, anknytning och gärna mentalisering,

samt förstå vad utåtagerande handlar om. Jag vill föra in det i värden, oavsett vilken behandlingsmetod man använder.

Michael Masoliver följer upp sin bok med historier från gatorna i staden med en ny bok om historier från gatorna utanför stan.

– I innerstan hamnar man längre bak i historien. Förra sekelskiftet bodde till exempel många författare i stan, medan moderna författare bor utanför stan.

Jennie Löfgren ger ut albumet *Dreamology* och hoppas att hon blir

soundtracket till någons liv på väg genom stan.

Och Jan Wallin läste igenom intervjun med honom som publiceras det här numret. Och började berätta ännu mer intressanta och användbara detaljer ur sitt liv.

Men tyvärr får inte allt plats.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

BRILJANT

Pistmaskinist

Martin Granqvist har kört pistmaskin sedan han var 16 år gammal. Och lärt sig själv – "det fanns inga utbildningar då" – hur han ska lägga tillbaka snön i backen åkarna flyttat på.

– **NÄR MAN TILLVERKAR** snö blir det stora högar, då använder man bladet fram för att schakta ut det och lägga jämt underlag. Sen är det en fräs bakpå som maler ner snöklumpar. Och sist ligger mattan som gör det där manchestermönstret – all de momenten görs samtidigt.

– Snön trycks neråt och ut på sidorna av backen av åkarna, varje dag får jag ta med snö upp. Jag lägger tillbaka det som åkarna flyttat på, kan man säga.

– Vi gör all snö, lika mycket oavsett om det snöar mycket eller ej. Vi gör den med tryckluft och med vatten från sjön. Tryckluften slår sönder vattendropparna och innan de hinner landa ner igen så fryser de till små iskristaller. Den snön är så pass finkornig, packas så fint. Snöflingor är luftigare.

– Jag pistar på natten så snön har så många timmar som möjligt på sig att binda ihop sig igen. Pistar man på morgonen blir det löst och trasigt i backen fort. Vi stänger tio på kvällarna, jag börjar köra vid halv elva, är klar vid ett, två.

– Backarna i Huddinge eller Ekerö, de har alltid två grader kallare än vi, och vindstilla. Här är det storm, och varmt från stan. Inga träd på sidorna – egentligen en urusel miljö för en skidbacken. Fast den ligger så häftigt till.

BERÄTTAT FÖR **ULF STOLT**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

HUVUDSTAN

21

februari hölls en mindre ceremoni på Svalbard, i samband med att Stockholm konstns ambulerande konstprojekt "Ljudbänken" deponerades. Verket har valts ut att bevaras för framtiden i det digitala arkivet Arctic World Archives på Svalbard, som en del av världens kulturarv. Tillsammans med bland annat Edvard Munchs digitala samling från Nasjonalmuseet i Oslo och en del historiska manuskript från Vatikanen.

Sedan 2017 har sex konstnärer bidragit med sina verk till "Ljudbänken", bland annat i Skärholmen, Tensta och i Humlegården.

Innan Chapman blev "af" med oss

ROMAN Vid Skeppsholmen ligger sedan åttio år tillbaka fullriggaren af Chapman, som byggdes 1888. I dag är det ett vandrarhem, men på tjugotalet såldes det till svenska flottan och fick namnet HMS af Chapman efter en av 1700-talets stora skeppsbyggare: Fred af Chapman.

Vem var människan Fred Chapman, innan han blev "af"? Det försöker författaren Eva-Marie Liffners ta reda på i sin roman *Vem kan segla*. Hon finner en man som var "nytänkare" och som tjänade högt uppsatt folk, förmodligen alltid med en tanke på sitt eget avancemang. Han föddes i Göteborg, deltog i att göra Karlskrona till en stad för makt och sjökrig och gav långt efter hans död namn åt ett känt landmärke i Stockholm.

MARIA HAGSTRÖM

CREATIVE COMMONS

"För mig finns det nåt skamlöst i att stirra på människor i fotografier. Som betraktare tvingar jag mig själv in i deras liv utan samtycke. Jag tittar, reflekterar och projicerar."

Filmfotograf Hoyte van Hoytema, som kurerar fotoutställningen *Here's looking at you* på Sven Harrys konstmuseum.

Ystat på Münchenbryggeriet

FESTIVAL Ostproducenter från Stockholm prisades vid Ostfestivalen på Münchenbryggeriet i februari.

Sammanlagt 136 ostar från ett fyrtiotal utställare tävlade om 24 medaljer. I kategorin Mjuka vitmöglostar- och kittostar tog Gårdsmejeriet Sanda en bronsplacering med osten Spirudden 30%. Brons i samma kategori fick också Gålö gårdsmjeleri för osten Frönäs Lina 24%. I kategorin Övriga ostar tog Ostmakieriet också ett brons med Höstens Eldost 29%.

22 brons- och två silvermedaljer delades ut. Dock ingen guldmedalj, då ingen ost levde upp till kraven.

ULF STOLT

OSTFESTIVALEN

Svartsjuka, vänskap och klass i Årsta

TEATER För några år sedan utnämndes Time Magazine författaren Elena Ferrante till en av de hundra mest inflytelserika människorna i världen. Hennes romansvit om väninnorna Lila och Lenú – de växer upp i Neapels fattigkvarter och låter livet skilja dem åt, tills deras historia måste berättas av en av dem – sätts nu för första gången upp på scen.

Min fantastiska väninna har premiär 1 mars på

Årsta Folkets hus Teater. I regi av Maria Sid, med Maja Rung och Ruth Vega Fernandez i rollerna som Linú och Lila.

Maria Sid

– För mig handlar *Min fantastiska väninna*, och hela romansviten, mycket om kvinnlig ambition. Något

som får finnas men som också ofta uppfattas som irriterande. Det intresserar mig oerhört, säger regissör Maria Sid.

ULF STOLT

TEEMU KUISMURTO

Michael Masoliver har skrivit en bok för den som vill utforska gatorna utanför tullarna.

Kan historierna från gatorna

MICHAEL MASOLIVER HAR tidigare skrivit en bok om innerstadens gator – en guide till brotten, böckerna, filmerna, musiken och personerna. Nu lämnar han stadens centrum i uppföljaren Gata för gata runt Stockholm.

Här går att läsa om Lasermannens härjningar i Djursholm och Hägersten, var "Lasse-Majas" tjuvgömma sägs ha legat i Bromma och om Cornelis Vreeswijks

flytt från ett torp med utedass på Ekerö, till ett hus på Lidingö.

Blir det andra sorters historier utanför stan?

– I innerstan hamnar man längre bak i historien. Förra sekelskiftet bodde till exempel många författare i stan, medan moderna författare bor utanför. Tidsepoken är skillnaden. Och det är färre spökhistorier.

Platser som finns med är till

exempel Upplands Väsby, Botkyrka, Enskede och Danderyd.

– Som stockholmare har man ofta blinda fläckar. Den som är uppvuxen på norra sidan håller sig gärna där. Jag har blivit av med en del blinda fläckar, såsom Tyresö. Eller hela söder generellt.

Är du Stockholmsexpert nu?

– Stockholm snörd i alla fall, expert blir jag aldrig.

MARIA HAGSTRÖM

SKULDSANERING

705

personer i Stockholm beviljades **skuldsanering** förra året. Det är **36 personer** fler än året innan, en ökning med **5,4 procent**. I hela länet var det en ökning med knappt **2 procent** av andelen som beviljats skuldsanering.

– Det har blivit enklare att ansöka om skuldsanering. Det är en av orsakerna till att fler ansöker om och beviljas skuldsanering, säger Ann-Charlotte von Feilitzen, Kronofogdemyndigheten.

2000

INSPEKTIONER ska genomföras under året av Arbetsmiljöverket med syfte att kontrollera att arbetsgivare förebygger arbetsrelaterad psykisk ohälsa. Man kommer att fokusera på det man kallar "risker för arbetstagarnas hälsa inom det moderna, mer gränslösa arbetslivet".

Verksamheter inom bland annat primärvård, kultur och teater, reklam och webbyråer kommer att inspekteras.

"Den börjar realistiskt men slutar i en mardröm."

Lars Norén om *Andante*, premiär på Lilla scenen 1 mars.

Simbagatan, Sickla 11.39-11.55

Ombyggda gamla industrilokaler, kamp med en baklyft, snöfyllda planteringsbäddar, en parkerad trehjuling och en traktor med skopan full av sand. Förmiddagen tar sig fram utmed Simbagatan. TEXT **ULF STOLT** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

DET STÅR TVÅ skolungdomar och röker, tryckta mot glaset precis vid sidan av dörren in till sängbutiken på hörnan. När en man kommer inifrån affären med en stor kasse i varje hand, hjälper en av dem till att hålla upp dörren.

De tre stora fyrkantiga planteringsbäddarna innanför de grå, kedjेलänkade pollare som avskiljer mot parkeringen, är breddfulla med snö. I varje bädd ett skyggt och magert skelett av någonting som väntar på att blomma.

En trehjuling cykel – plats för frakt av barn mellan framhjulen – står låst vid den sista bygeln närmast entrén.

En taxi stannar till och släpper av vid lastzonen.

En man i svart dunjacka parkerar sin grå bil utanför matbutiken och krockar upp bilen i aggregatet som laddar elbilar – gul sladd från stolpen, kontakten i bilen under sidospegeln till vänster – och går ner mot Simbagatan och viker in på apoteket.

Trafikinformativstavlan på väggen till den gamla maskinhallen nedsläckt.

VID SIROCCOHALLEN EN vit varubil med bakdörrarna öppna och baklyften nedsänkt till marknivå. Chauffören håller på att baxa upp en stor bunt med vad som ser ut att vara tillplattade

kartonger – han har vissa problem att dra upp pall-lyftaren på baklyften. Efter att han justerat baklyften med knapparna på sidan av bilen fungerar det och han kan lasta in.

Ett dörrpar hålls stängt vintertid, hänvisning till entrén runt hörnet.

Precis innanför dörrarna där står två yngre kvinnor. De står nära varandra och granskar ett kvitto.

– Var det inte tjugo procent på den? Eller var det för samma fast utan borste?

– Vet inte. Det kanske ligger en i?

– Nej, det är bara cremen. Tror jag.

Kvinnan med väskan tar en bild på kvittot.

– Vi får gå tillbaka, för jag fattar fan inte.

Att det är i Atlas Copcos gamla industrilokaler som köpvarteret byggts syns om man tittar lite närmare på vissa ställen. En bit utmed gatan framför den ombyggda verkstadshallen går en grå, sammanbyggd pelarkonstruktion, nu försedd med belysningsarmar och klängväxter. Och uppe i taket ovanför en av serveringringarna en travers lämnad.

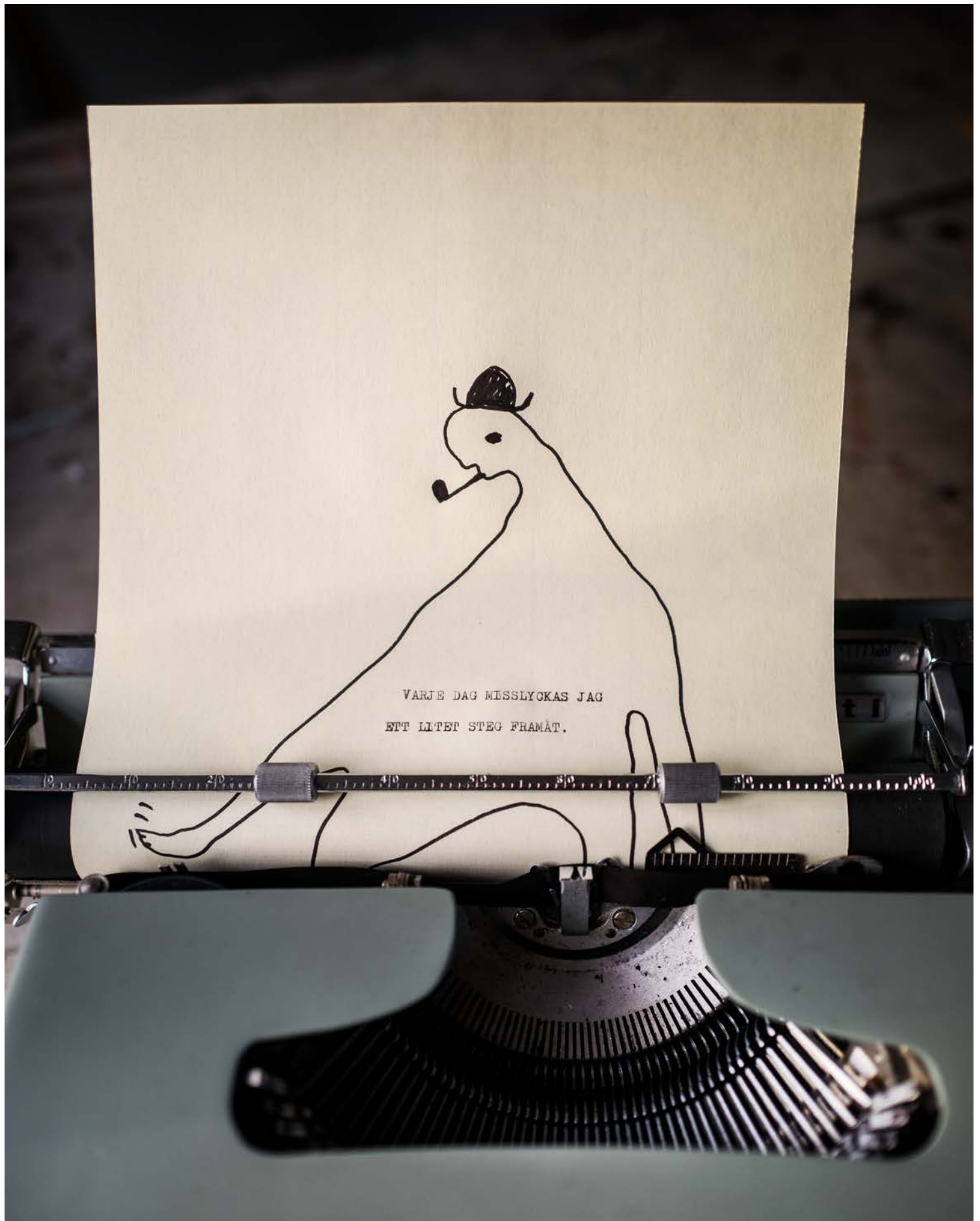
Skylt på en röd metalldörr: "Brandgasventilation av källare".

En blå sky-lift med armen uppe står lite slarvigt parkerad vid sidan av parkeringshuset. Enligt trafikskylten

intill klarar vändzonen bara fordon upp till tolv meter.

FRÅN NACKA STATION kommer två äldre damer med varsin dragväska. De stannar till och läser på skylten där det står att gående hänvisas till andra sidan gatan, sedan fortsätter de fram på trottoaren utmed parkeringshuset.

En liten traktor med skopan full av sand stannar till vid ett övergångsställe och släpper över tre unga män, två av dem äter godis, en röker. När de passerar säger en av dem: "Som om vi lär oss nåt nu, som om det här är att lära sig". ☺

Det som ligger i tiden

Maria Hagström

VÅRELD. Överkast. Trehundranittionio kronor. Hundra procent bomull från mer hållbara källor. Bredd: tvåhundra-trettio centimeter. Längd: tvåhundra-femtio centimeter. Vit. Fyra noll tre åtta fyra noll två noll, säger hon långsamt med trött röst genom lurarna i mina öron. Jag somnar ändå inte.

Bara fem timmar kvar tills jag ska kliva upp för att skriva krönikan, precis innan deadline. Du tänker inte på jobbet, säger rösten i IKEA:s nylanserade Sovlinjen. Du har sänkt värmen i rummet. Ja, så pass att INGABRITTA nu måste ligga över mina kalla fötter. Jag har också testat: Tryck 1 för att bli uttråkad av rent nonsenssnack. Tryck 2 för att blunda till knasiga och viskande ljud. Tryck 3 för nervarvat beat som bondar med hjärtslag och hjärnvågor. Till slut var jag framme vid knappvalet: om inget annat hjälper. Högläsning ur katalogen, sida upp och sida ner.

KAN DU INTE sova? Det ligger i tiden, berättar IKEA:s telefonnattning. Och vem är mer trendkänslig än IKEA? Vem vet mer om våra liv än IKEA? Hon har nästlat sig in i alla våra

vrår. Till och med Zlatan ger svar på tal när han hör påståendet: "Rika handlar inte på IKEA". Intelligent person handlar där, kontrar han. Och alla vill ju vara Zlatan. Och ingen vill väl vara dum.

Så här ligger jag nu i TYSSDAL som jag bäddat med DVALA. Invirad i HÖNSBÄR och med huvudet vilande mot VÄGTISTEL.

Tillslut kom ändå John Blund på besök när rösten kommit till sidan 58 och jag precis skulle få höra hur mycket IVAR kostar. Efter fyra

"Det är inte långt kvar tills jag kan ta med INGABRITTA till parken och sätta mig på henne."

timmars sömn speglar jag mig sen i GODMORGON och dricker kaffe i FÄRGRIK. Men allt är fortfarande ganska grått när jag drar bort MAJGULL från fönstret. Vi går mot ljusare tider, sa du. Så har alla sagt länge nu, för det måste vi säga. Om och om igen tills vi tror på det. Det har vi enats om i vår gemensamma kamp mot mörkret, trots att vi sägs vara världens mest individualistiska folk.

SVERIGE HAR DESSUTOM utsetts till världens sämsta land att få vänner i. Det är inte så konstigt. Vi stänger in oss flera månader om året och får inte mycket till övning. Blir energilösa och får vitamin D-brist. Och så sover vi inget vidare, det vet ju IKEA. Vi sägs också vara stela. Det är ju kallt.

Men vi finns där under alla lager på lager. De hårt arbetande småbarnsföräldrarna som blir väckta innan de somnat, farfadern som slocknar i soffan framför tv:n, men också hon som hade för kul och la

sig för sent. Och barnet som längtar till sommarlovet och tonåringen som ligger vaken och oroar sig för framtiden trots att vi går mot ljusare tider – vad än vissa påstår.

Den som inte sover ordentligt tänker inte lika bra. Den som är trött orkar inte och köper rakt av propagandan, reklamen och godnattsagan. Varuhusets PR-folk tog min krönika.

Men bakom MAJGULL ser jag solen stiga. Nu är det väl ändå typ vår. Det är inte långt kvar tills jag kan ta med INGABRITTA till parken och sätta mig på henne. Jag borde också inhandla VÅRELD. Och kanske skaffa en ny vän. ☺

Bakom ett alkohol- och drogmissbruk finns oftast ett trauma. Därför bör traumabehandling vara självklar inom beroendevården, men det är den inte. Genom boken *Missbruk, trauma och samsjuklighet* vill psykologen Stefan Sandström ge människor i missbruk upprättelse. Och en bättre vård. TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO MAGNUS SANDBERG

UPPRÄTTARE

Psykologen Stefan Sandström började närma sig pensionsåldern, såg tillbaka på de över 35 åren som han hade arbetat med beroendeproblematik och funderade på vad han lärt sig. Han kom fram till tre slutsatser. Om dem har han nu skrivit i boken *Missbruk, trauma och samsjuklighet – bemöta och behandla*, som han lite skämtsamt kallar "sitt legat till eftervärlden". Men det han skriver om är på stort allvar – han berättar om en beroendevård som inte fungerar bra, om katastrofala konsekvenser och om att människor bör få upprättelse.

– Många har en negativ syn på människor som har ett missbruk, de ses som orediga, de missköter sig och är dumma. För man ser inte att det finns skäl till att de har det här missbruket, man förstår inte vad som ligger bakom. Om man förstod de här människornas situation så skulle man inte ha den synen på dem. Det här är en grupp som behöver upprättelse och respekt.

Hans första slutsats var kort och gott att människor missbrukar för att de mår dåligt.

De använder drogen för att medicinera sig själva och slippa smärtsamma känslor. Den andra slutsatsen var att anledningen till att de mår dåligt beror på att de har upplevt trauman, inte sällan i barndomen.

– Under alla dessa tusentals timmar i terapi som jag haft med människor, så kom-

DESSA TUSENTALS TIMMAR I TERAPI SOM JAG HAFT MED MÄNNISKOR, SÅ KOMMER VI ALLTID FRAM TILL TRAUMA.

mer vi alltid fram till trauma, säger han och tillägger att internationell forskning visar att trauma är den bakgrundsfaktor som är mest länkad till alkohol- och drogmissbruk.

I Sverige finns en forskningsrapport från 2014 som visar att 50 procent av dem som söker behandling för ett beroende lider

av posttraumatisk stress, jämfört med 5,6 procent av befolkningen i övrigt. Därtill tillkommer många som har andra former av trauman.

Stefan Sandströms tredje slutsats var att en patients utagerande ofta missbedöms inom missbruksvården.

– Utagerande är det som mest av allt stör behandlingarna, för att människor får spel, smäller igen dörrar, får drogsug, rymmer. Där tror de flesta att det handlar om gränslöshet, men det gör det inte. När det är dramatiskt utagerande så handlar det om flashbacks efter trauman. Och det passerar inte igenom någon reflekterande del av hjärnan, det är ett helt automatiskt beteende och du kan inte avbryta den impulsen. När man ställer de här personerna till svars efteråt, så är det ungefär som om en läkare skulle säga till en sjuk människa på en njuravdelning: "Usch det var det skitigaste blodet jag har sett". Man har lika stor makt att kontrollera det.

Han påpekar att det förstås finns människor som är gränslösa, men att det visar sig ►

genom andra typer av problem och då kan gränssättande vara bra.

– Men vid utagerande så går inte det. Det som i dag händer är att man ofta avbryter behandlingen vid utagerande. Personen är en månad här, två veckor där och så vidare. Vilken behandling inom vården skulle vara effektiv om den avbryts och hackas upp i flera delar? Det fördärvar allt.

Han påpekar att missbruksvården kostar stora summor för samhället och att det inte är så konstigt.

– Det är klart att den gör om man pytsar in människor i ett system som inte fungerar och där de slussas runt hela tiden till astronomiska kostnader och så är det ändå bara ett litet antal som blir botade. Det fungerar inte och det syns genom att vi ligger näst sist i Europa när det gäller överlevnad. Det är riktigt uselt.

För att lyckas krävs traumabehandling, men enligt Stefan Sandström erbjuds det sällan inom den svenska beroendevården.

– Om vi inte behandlar traumat, då kommer patienten efter behandling ha kvar det som var grundorsaken till att man en gång började missbruka. Då finns en återfallsrisk.

Också livet i missbruk kan leda till nya trauman.

– Det är en våldsam miljö. Särskilt kvinnor far väldigt illa, säger han och hänvisar till forskning av Kerstin och Bengt-Åke Armelius som visat att ungefär 75 procent av kvinnorna hade blivit misshandlade.

– Kvinnor med missbruksproblem lever förmodligen i det mest patriarkala systemet som finns i samhället. Man är underordnad och ofta behöver man män för att skydda sig mot andra män. När det gäller behandling av kvinnor måste man tänka på det här.

Det är vanligt att kvinnorna har trauman från tidig ålder, inte sällan från våld och sexuellt utnyttjande. Och i sin tur finns det bakom mäns våld en känsla av vanmakt, som ofta kommer ifrån trauman.

EN PERSON SOM har ett alkohol- eller drogberoende har nästan alltid en otrygg anknytning från barndomen och många dåliga

STEFAN SANDSTRÖM

ÅLDER: 62 **GÖR:** leg. psykolog och har arbetat med beroendeproblematik i mer än 35 år i Sverige och Finland. I dag driver han egen verksamhet och föreläser och utbildar. **AKTUELLT:** Med boken *Missbruk, trauma och samsjuklighet – bemöta och behandla*.

relationer bakom sig. En vanlig källa till traumatisering är den tidiga upplevelsen av övergivenhet och just övergivenhet ligger bakom det mest destruktiva anknytningsmönstret.

Stefan Sandström anser att det är viktigt att i behandling därför även fokusera på anknytning.

– När man inte behandlar anknytningen så behandlar man inte personens förmåga att skapa meningsfulla relationer och då är social integrering uteslutet. Om man inte kan fixa relationerna på en arbetsplats, samarbeten, skapa partnerskap, då kan man inte bli socialt rehabiliterad.

Skapandet av en bra relation mellan patient och behandlare är också viktigt, då

de ska arbeta med trauman som kan upplevas som skräckfyllda.

En annan viktig del är mentalisering – förmågan att tänka om sig själv, sina känslor, tankar, beteenden och relationer. Sin situation. Att inte kunna mentalisera gör att det är svårt att lösa problem, hantera känslor och reaktioner. Mentalisering är motsatsen till utagerande.

– Man måste behandla trauma, anknytning och gärna mentalisering, samt förstå vad utagerande handlar om. Jag vill föra in det i vården oavsett vilken metod som används – tolvsstegsmetoden, kognitiv beteendeterapi, psykodynamiskt synsätt eller annan. Det är nödvändigt, man kan inte lyckas utan dem. 📍

DET FUNGERAR INTE OCH DET SYNS GENOM ATT VI LIGGER NÄST SIST I EUROPA NÄR DET GÄLLER ÖVERLEVAD.

TACK FÖR SÄSONGEN OCH PÅ ÅTERSEENDE!

HAMMARBY IF/BF

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Privatliv

● Hur svårt kan det vara, varför ska folk vara så tråkiga på måndagar? Kanske för att helgen är slut eller det kanske har något med den långa vintern att göra? Sen är människor så frågvisa om var vi bor, varför ställa sådana dumma frågor? Jag personligen tycker det är en förolämpning. Tänk om jag skulle fråga alla som köper tidningen av mig vart dom bor? Då tror jag att man inte får en tidning såld. Nej ryck upp er nu, varför fråga vart vi bor, något privatliv kan man väl få ha eller hur.

Nu kan det bara bli bättre, våren kommer alltid fort.

406

Först nu förstår jag

● Du min kära vän sen tjugo år tillbaka, nu är du död och det gör så ont, för jag förstod aldrig hur mycket jag tyckte om dig, vågade aldrig erkänna din betydelse i mitt liv, kunde inte förstå och fatta att du verkligen älskade och brydde dig om mig, jag förstär det nu och det gör så ont för nu är det försent. Jag vågade inte släppa på mina försvar för att inte bli sårad och känna smärta, men vad ont det gör nu när jag ser allt med andra ögon, nu när jag inte behöver vara på min vakt längre. Men är så ledsen för jag kunde ha tagit vara på vår vänskap på ett djupare sätt, där jag kunde vågat känna känslor, där jag vågat tillåta mig att älska och älskas.

För jag fattar nu att jag älskar dig mera än jag förstätt och vågat erkänna och känna. Jag ser oftast bara all svek och fastnar i det och kan inte släppa. Så himla rädd för att älska och älskas..

SIT75

**FÖLJ OSS PÅ
INSTAGRAM**

@situationsthlm

Skärvor av en barndom

● Jag vill bara gråta när jag skriver det här. Tårarna som fyller mitt inre skulle dränka rummet där jag nu sitter och forsa ut som en syndaflod ner för Timmermansgatan och dränka hela världen.

Sen åtta års ålder har jag hållit det inne. Synd, skam, sorg och hat. Jag är så arg. Jag är så liten. Det ryms inte i min kropp.

Jag hallucinerar för att jag inte ska bli galen. Hallucinationer och fladdrande tvätt som hänger på linor i barndomsköket. Det där köket som jag brukade smita in i klockan sju på helgmorgnarna och göra pannkakor innan alla andra vaknat.

Men det var tiden innan mörkret

fallit på. Snart började en tid av överlevnad, av djurisk inre kamp.

Jag föddes med ett för stort hjärta och utan skydd. Jag älskar mig själv. Men att vara jag gör ont, så jävla ont. Varje dag. Men är man född sådan och lärt sig att hur högt man än skriker på hjälp utan att någon kommer, då lär man sig att inte visa och att bara gråta och skrika när ingen ser. Man lär sig att det inte funkar att be om hjälp. Man lär sig le samtidigt som man dör, en fruktansvärt plågsam död som aldrig håller upp.

Jag är så arg på vuxna.

För att ingen såg mig som barn. Nu är jag själv vuxen med ett barn, jag kommer aldrig, aldrig låta

henne vara ensam med sitt mörker. Jag kommer alltid sträcka ut den hand jag aldrig fick krama om som liten.

Jag är så tacksam över mitt hårda liv, jag ångrar inte det en sekund. Mamma och pappa ni gjorde så gott ni kunde, jag älskar er. Och min älskade dotter, jag är inte en perfekt mamma men jag gör och kommer alltid göra mitt bästa.

Du räddade livet på mig när det var som mörkast. Nu ska jag göra allt jag kan för att komma tillbaka till dig. Jag ska göra vår älskade familj hel igen.

ELINA – DOTTER, MOR,
FLICKVÄN OCH SYSTER

Läs
"Min plats"
med Elina på
sid 38.

Läs
intervjun med
Jan Wallin på
sid 20.

Ljus

● Var är du, du som försvann med så tysta steg? Var det i skydd av nattens bedrägliga lugn du gav dig av?

Var har du varit, du mitt ljus?

I skugga dold, tills en morgon du med natten lät dig lösas upp i gryning?

Var är du idag, du som brukade vara hos mig varje morgon?

Gick du dig bort, i det kaos som är mitt liv?

Det kaos, i vilket du skänkte både styrka och kraft Var det i tårar du rann bort?

De bittra tårar som döper det som kallas ensamhet

Var det i den mörka tankens dystra tystnad du förjagades?

Eller den plötsliga och besinningslösa vreden som jagade dig på flykten?

Kanske var det tillitens naiva yttre, eller rentav vänlighetens nästan servila vekhet du inte kunde fördrå

Fick du över dig av det osunda som bor i mitt självförakt?

Sedan du försvann så är det inte sällan spegeln visar defekter

Kom tillbaka till mig, mitt ljus, min kärlek till dig är stark, min längtan stor, och evigt gläds jag åt din existens, även då den tycks vara försvunnen i perioder av tystnad.

JAN WALLIN

Kvinnor och Män... och Kvinnor igen

● Äkta man och riktig karl

En försvann

Men två blev kvar

Äkta maka, riktig kvinna

Kärleken den kom tillbaka

Ty den kan aldrig helt försvinna

Riktig man och riktig fru

Min kärlek vann, så grann är du

Älskar mycket, älskar många

Mina nätter aldrig känns för långa

Ömsom full av kärlek

Ömsom bara kär

Fall för mig, omkull och här

Ömsom många, ömsom du

Fall för mig, omkull och nu

Jag kommer, skrek en riktig karl

Jag kommer nu, säg bara var

Din skönhet lyser, första klass

Du ler mot mig

Helt underbar

Din ungdoms skönhet

Allt finns kvar

Lägg undan sminket, kom ut från dass

Sen, efteråt, käkar vi glass

Fall med mig, omkull, på min madrass

JAN WALLIN

Sjungande toalett

● Hjäromdagen gick min mobiltelefon sönder. Jag fick tips om att i Stockholms större och finare köpcentrum vid Kungsträdgården så kanske det skulle finnas en elektronikjätte som kanske hade något till mig.

Jag gick dit, hade mina slitna blå jeans och hängande jacka på mig.

Redan när jag kommit in läste jag den kvinnliga kassörskans tankar: "Åhum, en potentiell tjuv med trasiga byxor (knappast några pengar)!"

Jag började leta efter en säljare som kanske skulle kunna serva mig. När jag fick tag på butikspersonal och frågade om dom skulle kunna ha en någorlunda billig och bra mobil till mig så fick jag det nonchalanta svaret kastat över en annan kunds axel – "Nej, vi har inte sådana billiga telefoner."

Jag kollade själv på hyllan och såg

att alla mobiler kostade för mycket för mig, mellan 1 500 kr – 9 000 kr. Blev ledsen och blev kissnödig.

Gick ut på gatan och hittade en toalett. Lugnande, vacker musik mötte mig från toalettens högtalare, allmänt rent och snyggt. Jag pinkade, tvättade händerna, inga problem med papper (lufttork), gick ut genom dörren, högtalaren tackade för besöket.

Blev gladare och tänkte att här, i den sjungande toaletten, fick jag betydligt bättre bemötande och service än hos elektronikjätten.

HÄGERSKRIKAN

"Jag trodde aldrig att det skulle hända mig"

Kvinnofridslinjen är öppen dygnet runt varje dag. Ditt samtal kostar ingenting och syns inte på telefonräkningen.

Du som möter våldsutsatta kvinnor i ditt arbete är också välkommen att ringa.

Kvinnofridslinjen drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid på uppdrag av regeringen.

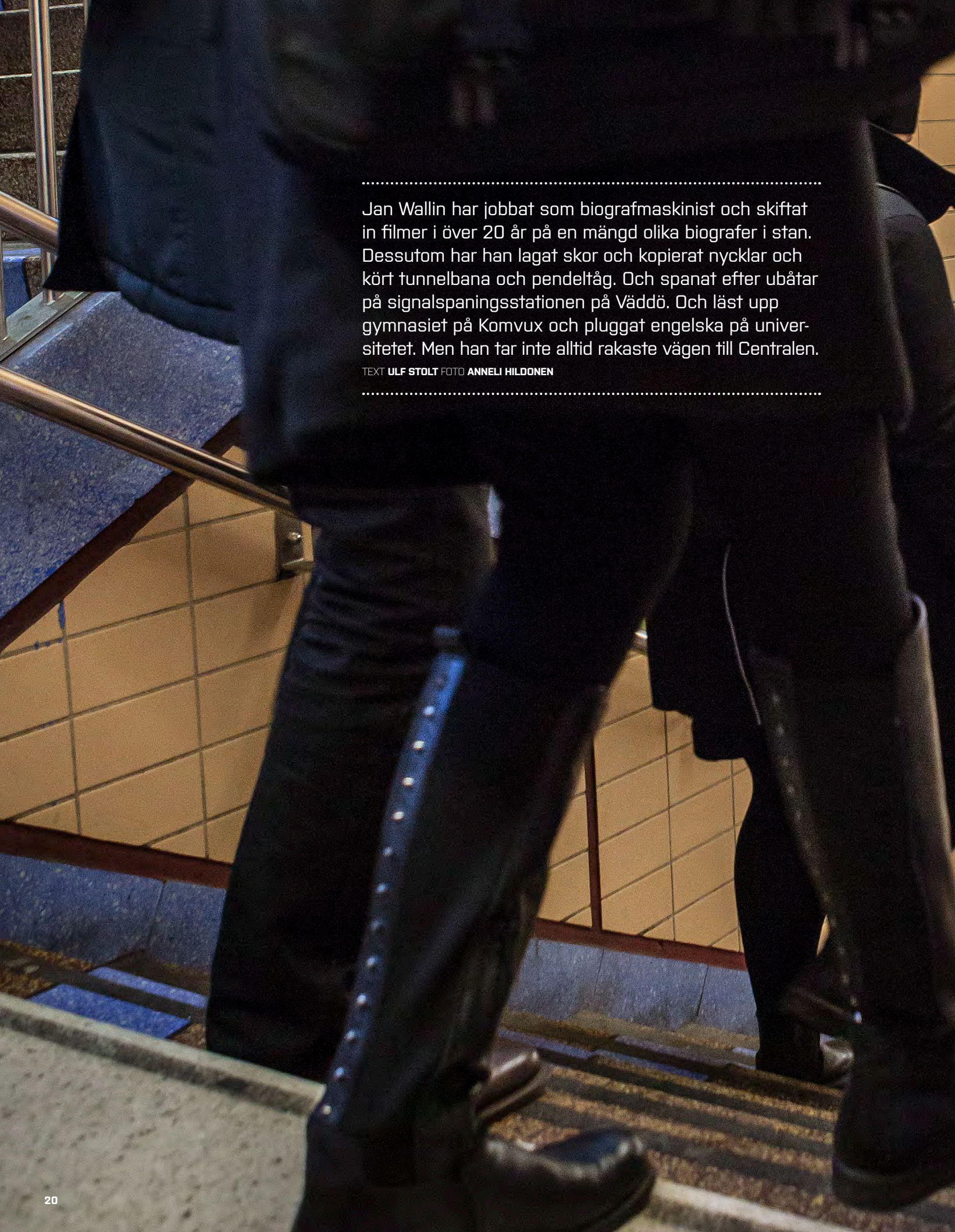
020-50 50 50
Kvinnofridslinjen
www.kvinnofridslinjen.se

Jag står inte ut med natten

● Fallande tårar och ett sprucket hjärta här sitter jag när tiden flyger förbi allt jag hade är borta för alltid. Jag kan inte stå ut med natten. Allt roligt som vi hade, jag känner det så väl inombords. Dom sista dagarna har varit ett rent helvete.

Jag står inte ut med natten. Jag kände på ditt hår, såg dig i ögonen. och tyckte att du skulle tillhöra mig. Kärleken förstörde min värld. Jag står inte ut med natten. Tala om för mig vad jag gjorde för fel. Hur ska jag få dig tillbaka? Jag står inte ut med natten. Men du är inte en mans kvinna, älskar dig så djupt varför inte mig? Du rörde mig och höll om mig. Jag står inte ut med natten. Oceaner fyllda av tårar och berg byggda av smärta. Mina ögon är fyllda av tårar och på natten kommer allt tillbaks igen.

MARKKU

.....

Jan Wallin har jobbat som biografmaskinist och skiftat in filmer i över 20 år på en mängd olika biografier i stan. Dessutom har han lagat skor och kopierat nycklar och kört tunnelbana och pendeltåg. Och spanat efter ubåtar på signalspaningsstationen på Väddö. Och läst upp gymnasiet på Komvux och pluggat engelska på universitetet. Men han tar inte alltid rakaste vägen till Centralen.

TEXT **ULF STOLT** FOTO **ANNELI HILDONEN**

.....

Ger sig tid

Jan Wallin tittar ofta på klockan, vridder i en enda rörelse liksom hastigt upp handryggen på vänster hand och skakar undan manschetten på jackan så urtavlan på klockan – han hittade just den här i ett soprum – på handleden blir synlig och han snabbt kan ögna av den.

Jag noterar den väl invanda rörelsen för första gången mot slutet av vår inledande intervju, när vi suttit någon timma och pratat.

– Folk säger det ofta till mig: ”Fan vad du kollar klockan hela tiden, ska du nånstans?”

Han är dessutom lätt fascinerad av klockor. Samlar på dem, kan en hel del om det rent mekaniska med olika urverk och klockmärken och har haft många klockor i sin ägo genom åren.

– Jag har kanske sex-sju stycken klockor nu, men jag har bara köpt en av dem, de andra har jag hittat. Bland annat ett väggur som jag hittade i en buske på Gullmarsplan.

Men egentligen – för att titta så mycket på klockan – bryr han sig inte så mycket om att tiden går.

Att ofta titta på klockan är ett gammalt invariant beteende som har sitt ursprung i hans tid som biografmaskinist. Han jobbade som det i över tjugo år – först på Grand på Sveavägen, sedan på Victoria på Södermalm, plus att han under den tiden också jobbade extra och ibland även vikarierade på de flesta biograferna runt om i Stockholm.

Med flera filmer som rullade samtidigt i olika salonger var det viktigt att hela tiden

Folk säger det ofta till mig: 'Fan vad du kollar klockan hela tiden, ska du nånstans?'

veta vad klockan var, så han kunde hålla ordning på när det var dags att skifta in en ny filmrulle i någon av salongerna.

– Man får rita in skiftmärken om det inte finns inkopierat i filmen – du har säkert sett dem nån gång, små ringar eller ett kryss i ena hörnet. Skiftmärket är trettio centimeter från slutet av filmen, startmärket en meter från slutet. När det första märket blinkar till startar man projektorn, när det andra märket blinkar till skiftar man in. Har man ställt allt rätt märks det inte.

Vi kommer att återkomma senare i texten till just arbetet som biografmaskinist. Och en del andra jobb han haft.

JAN WALLIN KORRIGERAR det förlängda axelbandet på sin svarta läderväska han har hängande en bit ner på vänster höft.

– I morse slog jag nytt rekord i dumhet. Jag sprang runt och letade efter väskan i säkert en halvtimme, sen märkte jag att jag hade den hängande över axeln...

Vi går utmed perrongen på stationen vi åker från för att hamna långt fram i tåget och därmed vara i rätt ände av perrongen när vi sedan går av vid T-centralen dit vi är på väg.

Men i stället för att gå gången bort mot Centralen tar Jan Wallin trapporna upp vid Hotell Terminus och korsar Vasagatan så han hinner med att ta några grunda bloss på en cigarett – han lyfter obrydd av glöden med fingertopparna – innan han stoppar tillbaka en rejäl grevafemp i asken igen precis utanför dörrarna.

Han haltar på höger ben, sviter efter en bilolycka för längesen där han skadade höften.

– Det sitter en höftprotes i benet, men så här ont kan jag inte ha längre. Nåt måste bytas ut och fixas till.

Jan Wallin föddes i Mariannelund i Småland. Familjen flyttade runt lite – till Hjortkvarn i Närke, Södertälje, sedan Jönköping. Det var hans pappas jobb som tog

familjen till olika orter i landet.

– Massafabrik sa farsan alltid att han jobbade på, men jag vet inte exakt vad det var – och nu är det för sent att fråga honom, han dog för några månader sen, blev nästan nittio år.

Men han minns massafabrikerna. Röken. Doften. Ljuden. Och den gången hans mamma hängde tvätt på baksidan av huset och vinden låg på från fabriken. När hon skulle ta in tvätten smulades den sönder så fort hon vidrörde den. Och en släkting blev sjuk, personlighetsförändrades, blev rädd och skygg och slutade arbeta och drog sig undan från människor.

– Farsan sa alltid: ”Det var röken från den där jävla fabriken”. Att det var den som gjorde att Gösta, som släktingen hette, blev sjuk.

Jan Wallin och hans pappa hade bra kontakt genom livet, men hans pappa blev senil mot slutet.

– Sista gången jag var där då visste han inte vem jag var, kom inte ihåg mig.

Hur kändes det?

– Jag visste ju att han var sjuk, han kunde ju inte rå för det, det var ju sjukdomen.

Hans mamma lever fortfarande, bor i Jönköping.

ORIGINALPLANEN VAR ATT han skulle bli översättare, engelska till svenska och tvärtom.

Det var därför han läste in gymnasiet på Komvux medan han jobbade på biograf. För den gymnasielinje han ville gå – utbildning

► Leopardkavajen han hittade i ett soprum på Drakenbergsgatan för några år sedan har figurerat i en post på Instagram och fått hundratals likes. Kan det vara en gammal Trazan&Banarnepersedel han fick tag i?

◀ När Jan Wallin var biografmaskinist och inledde sin vana med att ständigt titta på klockan, kunde han ha filmer i fem salonger att hålla koll på samtidigt. Plus riva biljetter, städa ur och öppna bakdörrarna.

till fartygskock i Stockholm med praktik på båt någonstans i världen under andra året – la ner samma år han skulle söka. Det blev i stället flytt med föräldrarna till Jönköping och jobb som femtonåring på en verkstad som tillverkade kapell och stativ till lastbilar.

Sedan lumpen i flottan som signalspannare. Grundutbildning i Karlskrona.

– Dagen efter att vi åkt till Berga för vidareutbildning gick ubåt 137 på grund.

Under ett år spanade han på främmande fartygs radarsignaler utplacerad bland annat på Väddö.

– Det var frekvens, pulsfrekvens, puls-

repeterfrekvens. Radarn kunde ligga på en frekvens, puls- och repeterfrekvensen kunde ligga på en annan frekvens. Om 1188 kom upp på pulsfrekvens – eller om det var puls-repeterfrekvensen, jag minns inte det i dag – så var det en rysk ubåt. En del kunde alla de där frekvenserna i huvudet.

Efter en kort tid, då han jobbade med sin pappa, flyttade han till Södertälje där han bott tidigare och sökte jobb som skomakare på en klackbar. Han lärde upp sig på Åhléns i Vällingby hos ”en som kunde riktigt skomakeri och var bra på nycklar”. Han jobbade sedan ett tag som reserv.

– På så vis jobbade jag i princip på alla Mister Minit-klackbarer i hela stan, det fanns säkert över tjugo stycken. Jag lärde mig ju mycket tack var det. Och det var gott om jobb.

Efter en tid tog Jan Wallin över en klackbar i Jönköping. Och det var där han började jobba lite extra som biografmaskinist, det jobb som sedan skulle ta honom till Stockholm.

Och det var på en biograf i Stockholm han träffade sin före detta fru.

– Jag skulle varit på Victoria egentligen, men jag skulle vara på Grand fram till nyår

Jag hade ett svartjobb i en porrvideobutik. Jag hade en jävla massa jobb. Jag hade åtta jobb samtidigt ett tag.

► *Jan Wallin vet att flera av dem som hastat förbi honom egentligen vill hinna köpa en tidning. Det tar honom mindre än en minut att bli av med sista exet. Några frågar honom sedan om han inte har flera tidningar.*

– jag började jobbet i oktober nångång – och då jobbade hon där. Sen blev jag kvar på Grand av nån anledning i fem år nästan.

Och läste in gymnasiet. Och pluggade engelska på universitetet med siktet på att bli översättare. Av filmer helst. Men det var svårt att få in en fot i den branschen.

– Jag ringde till och med till ett porrfilmsbolag – jag hade ett svartjobb i en porrvideobutik. Jag hade en jävla massa jobb. Jag hade åtta jobb samtidigt ett tag. Jag jobbade heltid på Karolinska institutet som vaktmästare, en halvtid på Sandrews och en halvtid på Folkets bio som biografmaskinist – jag delade upp dem så det blev olika kvällar. Sen jobbade jag extra på bion AMC i Kungens kurva, videobutiken, jobbade lite extra på Sterilcentralen på Karolinska, på Reflexen i Kärrtorp lite då och då. Det är sju, minns inte det sista, men minns att det var åtta jobb.

– Och jag hade allt i huvudet, konstigt nog. Då behövde jag inte skriva upp nånting, nu skriver jag upp allting. Men när man har många bollar i luften, och har det hela tiden, så vänjer man sig vid det.

◀ *Han spelade karaktären Kåre i filmen Peter Grönlunds debutfilm Tjuvheder, var en av dem som bodde på campingplatsen: "Jag stal grejer för folk som bodde där och var allmänt en allmänt jävlig typ".*

Och någonstans här i tidslinjen – Jan Wallin är nu gift och tvåbarnsfar – blir konturerna av missbruket allt tydligare. Han är över trettio år när han första gången provar heroin.

– Jag blev bjuden på det av en kompis. Jag har alltid varit nyfiken på droger och tänkte att jag kan väl prova en gång. Tyckte inte det var så märkvärdigt första gången. Men sen blev det att jag gled in på det ändå.

Han får sparken från jobbet på bion på grund av drogerna. Han håller sig drogfri en längre tid och utbildar sig till tunnelbaneförare, försöker sedan upprätthålla "nån form av kontrollerat helgknarkande". Men i samband med att han döms för innehav får han sparken igen. Och missbruket eskalerar.

– Jag risade ju ner mig, det syntes. Och min dåvarande fru sa att "du kan inte bo hemma, Janne, om du ska hålla på".

Han överger familjen. Bor på härbärgen och i portar, håller sig för sig själv på gatorna i stan och försöker sedan hantera sitt missbruk och sin hemlöshet så väl han kan.

I EN MAPP på redaktionsservern märkt "J.W" finns minst ett tjugotal ännu opublicerade dikter som han under de senaste åren lämnat in. Under samma tid har han hunnit publicera säkert lika många dikter och kortare texter på sidorna Med egna ord, där säljarnas egna texter publiceras.

Efter den första intervjun har vi bestämt att ses igen för att prata lite mer om själva skrivandet, men den dag vi avsatt för det dyker han inte upp. Och när jag ringer honom hamnar jag direkt hos telefonsvararen. Det går en dag, det går två dagar. Sedan ringer Jan Wallin.

Några dagar senare ses vi på avgiftningen på Krukis i Örnsberg. ►

Det är han själv som ringt till sin kontaktperson på socialtjänsten och bitt om en remiss till Drop-in-avgiftningen där, för att bryta av och för att inte äventyra varken sin metadonbehandling eller sin Bostad Förstälägenhet han flyttade in i för ett knappt år sedan. Han berättar att han är diagnostiserad bipolär typ 2.

– Och då självmedicinerar jag med droger ibland, styr upp de där topparna och dalarna, för det går ju. Men det blir ju inte bra det heller till slut. Så jag vill slippa undan drogsituationen, slippa meckla med det där själv. Bryta det.

Innan han fick metadon för knappt tre år sedan var han här på avgiftningen kanske tio gånger per år, nu sker det kanske två-tre gånger per år. Han har försökt med Litium vid ett flertal tillfällen, men fick tyvärr för svåra magsmärter för att kunna ställas in på det.

– Jag läste en artikel av en tjej som sa att det tråkigaste med att få en diagnos var att hon var trettiofem år när hon fick reda på det. "Var inte så ledsen för det", tänkte jag. Jag var femtiofem när jag fick reda på det.

– Jag förstår ju att jag haft det här hela livet, men aldrig förstått vad det varit. Jag har bara känt mig annorlunda, konstig, utanför i alla sammanhang.

Han är förtidspensionerad som följd av diagnosen. Och känner ilska över alla de gånger i livet han i kontakt med vården försökt förklara sitt mående för olika läkare.

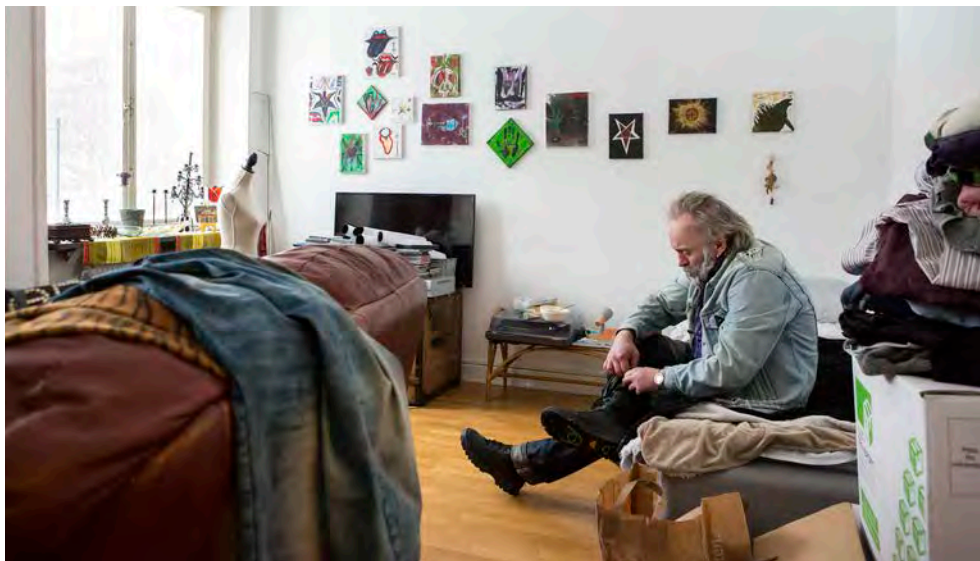
– Från början var det ju inte speciellt bekvämt att gå till psykvården när man är ung. Men när jag väl kom iväg sen så menade läkaren på att "men det är för att du dricker". Eller "jaha, du röker hasch ibland, då är det nog därför". La all förklaring på det. I stället för att lyssna på mig.

Jag frågar om han skrivit någonting sedan han kom hit – han har tidigare berättat för mig att han brukar skriva när han inte har någonting att göra. Och tid att bara slå ihjäl brukar inte vara en bristvara på en avgiftning.

– Mycket av det jag skriver är på kuvert, servetter, ett block. Jag har en lapp på

◀ **Han drar några snabba och grunda bloss på cigaretten, sedan nyper han liksom bara av glöden med fingertopparna. Och sparar en väl tilltagen grevfemp som han lägger tillbaka i cigarettpaketet.**

Jag förstår ju att jag haft det här hela livet, men aldrig förstått vad det varit. Jag har bara känt mig annorlunda, konstig, utanför i alla sammanhang.

rummet nu, nåt som kom upp häromdan, nåt redan skrivet som inspirerade mig att skriva nåt annat. "Svärd och galla" står det på lappen. Jag läser en bok som heter *Offerrit*, en ruggig svensk bok. Personen i boken läser ett stycke ur *Don Quijote*, genom det kom idén upp. Men det har inget med Don Quijote att göra.

Sedan sparar han lapparna med stödord och återvänder till dem när det är dags att skriva. Och han minns alltid idén bakom stödorden när han sedan ska skriva. Han har "säkert två papperskassar med lappar och block, kartongbitar, flikar av telefonkataloger jag skrivit några ord på".

– Sen tar jag med mig två tre block ner till tidningen och skriver, går igenom det, ringar in: "det där är bra", och så skriver jag rent. Och stryker det jag inte vill ha. Sen lägger jag det blocket åt sidan, så jag vet att det är gjort. Sen skriver nån av samordnarna på tidningen ut det.

Vi blir avbrutna några gånger. Personal börjar gå ut och in genom dörren till rummet där vi sitter, det hämtas lakan och handdukar i skåp.

Vårt samtal fortsätter. Om konsten han har på väggarna hemma som han började

måla på ett behandlingshem han var på, han förklarar i detalj hur en låskolv fungerar, berättar om relationen till barnen och exfrun i dag – exfrun hjälper honom med olika saker ibland, de i dag vuxna barnen har han nästan ingen kontakt med – och om varför han sökt sig till jobb som inte "var och varannan sysslar med". Och han skrattar åt minnet av föreläsaren Stieg Hargevik på universitetet "som var som att bli undervisad av John Cleese, han gnuggade händerna när jag valde att skriva uppsats om ordet "fuck" och dess olika användningsområden".

Om rollen i filmen *Tjuvheder* – hans spelade Kåre, en av de boende på campingen – eller det dryga år han jobbade på RFHL:s tidning "Oberoende" som skribent, efter att ha fått sparken från Brukarföreningen, hinner vi inte ens tala.

Det går i dörren igen. Vi rundar av. Jan Wallin ska bort till sitt rum och läsa reportaget om Led Zeppelin i en musiktidning han fått.

Tredje dagen här nu, Hur mår du?

– Jo, det känns bra, lugnare. Jag mår rätt ok faktiskt. Som att man kan ge sig ut och börja om igen. 📍

MED EGNA ORD

Innan det är försent

● Jag har nästan aldrig släppt in människor i mitt liv.

Jag vet inte om allt det har sin största grund i att jag älskade min mamma trots att hon inte var kapabel att älska mig, men allt det förstod jag först på senare år, när jag märkte hur smärtsam och destruktiv vår relation var. Jag hade all min kärlek och tillit till min mor, jag hade ju ingen annan, hon var mitt allt, jag var beroende av henne och hon svek mig på alla självklara sätt. Vår relation var väldigt defekt, jag förstod aldrig vad jag gjorde för fel – varför kan du inte älska mig, se mig, bry dig om mig, krama mig, berömma mig, vara glad och stolt, le åt mig,

Nej, bara ständiga känslor av att inte duga, att bara vara i vägen, förvirrad, frustrationen av att inte förstå varför och vad jag gör för fel. Denna ensamhet, sorgen över

övergivenheten.

Så ingen kärlek, gränser, känslor av värme, omtanke eller värde.

Jag förlorade nog förmågan till relationsanknytning och byggde upp

en mur runt den otrygga lilla flicka jag var för att skydda mig.

Överlevnadsinstinkt.

Men jag hittar inte nyckeln till dörren, är fångad ännu inne i denna tjocka skyddande mur och nu vet jag inte hur jag ska riva ner den, våga glänta på dörren och släppa in någon. Jag vet inte hur jag ska börja våga lita på någon. Jag har alltid blivit så sviken.

Det jag märker nu är att jag förlorar en massa på att vara rädd och hålla människor på avstånd, jag upptäcker hur viktiga dom egentligen var och är och hur jag kommer att sakna dom, men först när det är försent.

bara ständiga känslor av att inte duga, att bara vara i vägen, förvirrad, frustrationen av att inte förstå varför och vad jag gör för fel.

SIT 75

Hjälper min mamma

● Min mamma åkte in på sjukhuset den samma dag som hon fyllde år. När hon kom hem från sjukhuset hjälpte jag henne i hemmet med allting. Jag var hos henne och sov över också. Några veckor under hösten har jag jobbat extra med min mamma. Då skulle jag sluta då men jag fick förlängt två veckor till. Jag hjälper henne på morgonen och på kvällen.

Jag ger mamma kaffe, smörgåsar, yoghurt, lagar mat och ger medicinerna till henne på morgonen, efter middag och på kvällen. Jag håller på och städar hos henne när det behövs, hon säger till mig när jag ska komma och städa. På morgonen får jag åka och sälja tidningar men jag måste vara hos mamma på kvällen.

Nu har mamma hemtjänst som kommer till henne tre gånger om dagen, på morgonen, vid lunch och på kvällen.

SUSANNE 294

Lyssna på forskarna

● En del forskare säger att om inget görs nu för att rädda jorden kommer det vara försent att rädda vår planet, vi ser ju gula västar-rörelsen i Frankrike, vilka protester det blev när bensinpriser höjdes.

Vi kommer att få lida värre om inte politikerna tar tag i klimatförändringarna. Isen vid båda polerna smälter i allt snabbare takt och uppvärmningen ökar på jorden. Vi är flera miljarder människor och alla måste enas och hjälpa till och det går väl inte?

Stormarna som varit är bara en bråkdel av vad vi framöver kommer få uppleva. Vi har ingen chans mot naturens krafter som ökar i styrka och våra barn kommer få lida och politikerna gör ingenting. Det som görs är för lite.

Se på torkan och bränderna i somras, det brann i flera länder.

Havsnivåerna ökar i och med att polarisen smälter och jag har förstått detta nu av vetenskapsradion, när jag inte kan sova på nätterna så lyssnar jag på vetenskapsradion.

Det måste införas nolltolerans mot miljöfarliga utsläpp. Det skyls på kossorna men det är befolkningen på jorden som står för miljöfarliga utsläpp. Mycket är industrierna och en del bilavgaser som förstör vår jord. Den jord vi har där vi har våra hem, måste vi vara aktsam om. Den förstörs i allt snabbare takt och det är svårt att hinna hindra det då allt kommit i rullning. Vi kan inte ge oss iväg till andra planeter, vi är isolerade på jorden.

Alla kommer att bli tvingade att avstå från mycket och det är väl bättre att avstå än att gå under. Tiden är nu, sedan går det inte att stoppa.

Politikerna pratar inte ens om klimatförändringen och det är konstigt och forskarna måste man ju tro på.

TOMMY ERLHOLT

KOLSHIK DAS/LUNSPLASH

Håller hoppet vid liv

● Just när jag tappar allt hopp om mänskligheten brukar det hända något som gör att jag återfår hoppet. Som den gången när jag kom till redaktionen och en ung kille stod och delade ut kläder som han köpt upp efter att ha sett dokumentären om uteliggare. Sen också alla mina stamkunder på Coop i Västberga och alla andra trevliga människor som jag möter där gör sitt till att hoppet om ett mänskligare samhälle hålls vid liv.

Eller som den gången jag trodde dom stängt av elen hemma och hade suttit i mörkret hemma en vecka och tuggat på okokta nudlar. Då var det en snäll kvinna som gav mig 500 kronor, fast det visade sig sen att elen inte var avslagen utan det var vatten kokaren som kortslutit den. Så då hade jag suttit där i mörkret en hel vecka i onödan...

Tack vare alla snälla människor som köper tidningen och hjälper till så har jag fortfarande kvar lite hopp om mänskligheten och ett mänskligare samhälle.

KJELL JOHANSSON

Besviken

● Ärligt talat känner jag mig kränkt. Hur svårt kan det vara att bara hjälpa till? Det ska vara vänliga veckan och Alla hjärtans dag... men jag känner mig överkörd. Det enda jag vill ha är ett jävla jobb och en lägenhet.

Jag har blivit en paragraf 22, som inga myndigheter vill hjälpa, framför allt Arbetsförmedlingen. Dom vill skriva ut mig framför näsan på socialen. Dom i sin tur kräver att jag är arbetssökande. Allt skit på grund av ett leg som har gått ut. Ingen kan legitimera mig. Min farsa är död. Min morsa har Alzheimers, min dotter sitter på slutet psykvård.

Hur jävla enkelt är det då?

Vad blev skyddsnetet av? Får höra på gatan att: "Då är du ju snart en vanlig medborgare".

Hur fan ärligt talat ska allt gå till när jag sköter allt jag ska? Dessutom - vad är aktivitetsrapportering? Jag har ingen aning om vad det är. Hur skulle det vara om Arbetsförmedlingen talade om det för mig, i stället för att bry sig om ett pass som har gått ut?

Man kanske ska börja knarka i stället, då får man ju hjälp.

Nej tack!

MAGDALENA 407

Läs
intervjun med
Jan Wallin på
sid 20.

Antimedborgare X

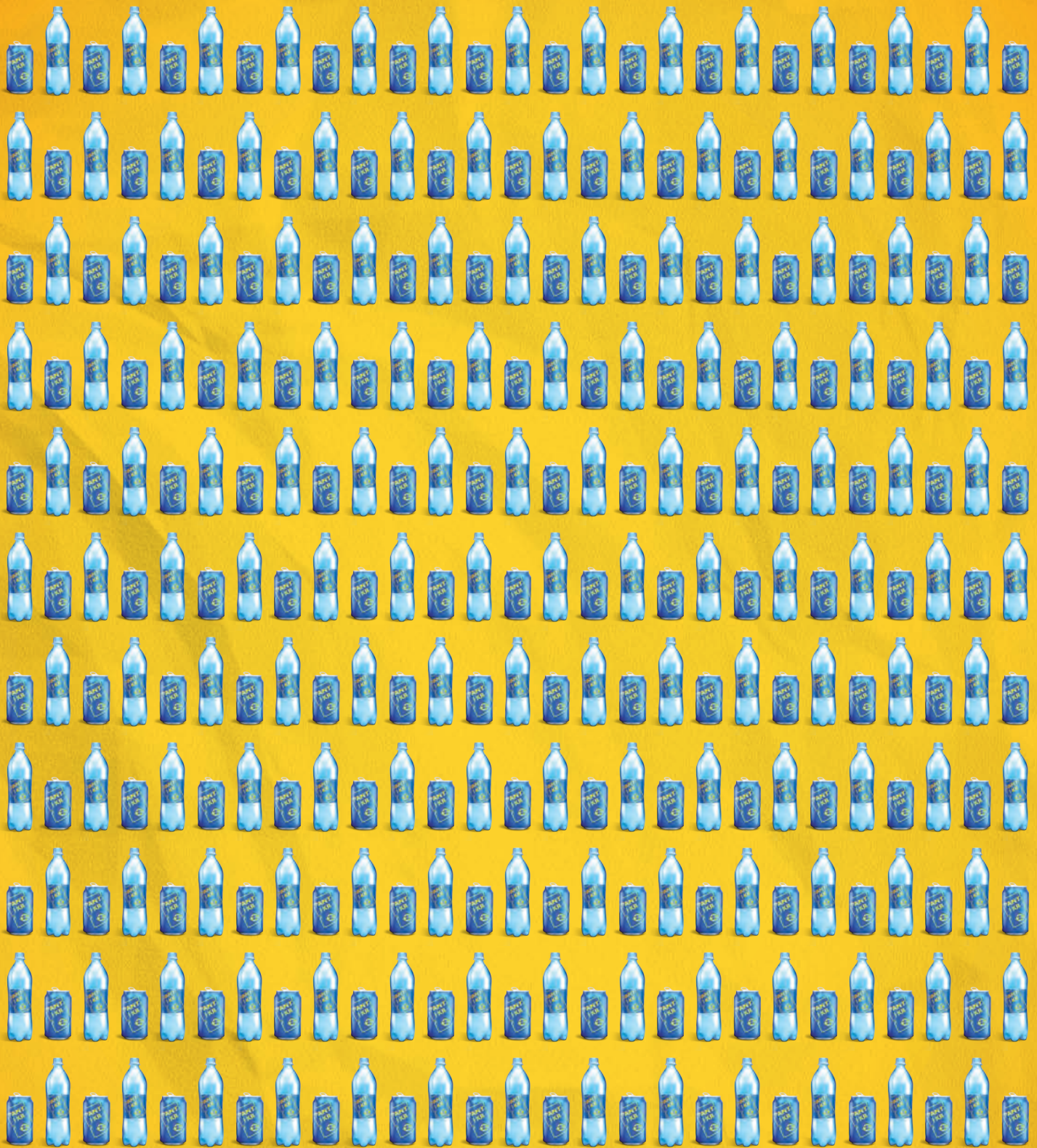
● Var nog för andra en gåta ett slags udda individ ofta svartklädd, aldrig välklädd sällan gick någon bredvid. Oftast ensam, lite vilsen fylld av jagets obehag själva jaget, ett varats kärna dolt i fylla, gömt bak ett skämt. Den skammens lindring så väl behövdes, för att vara jag i det där skeva, ett Kalle Bakom som ingen ville speglas i, eller gå med mer än för stunden. Då ingen annan ville komma till men de gick, som ut med hunden men tack och lov, kastades ej pinnar till reserven som allt som oftast nötte bänken, som så självklart och utan frågor alltid varit min. En mask så stenhård i ett ansiktets spända kött, mask utan tårar utan vårar utan värme, kött och blod. Den mask för därav så ansiktslösa som tappat det mesta utom sin sorg och vrede, som så djupt och långt därnere omärkligt kokat i ett förakt sällan förstått... som ej kan förstå vad som dem felar, allt som fattas som de ej ser. Dömts att leva de sista åren i en stor saknad av vad de flesta så självklart har, så lättsamt bär och gör dem gott. En spontan och vild, het glädje med en stolthet att vara den de är vara åtrådd, vara självklar och så lättsamt finnas till Jag blödde länge, kanske för länge helt utan makten att låta läka, de sår som varat blev ett sorts tomrum så motsägelsefulla med sargad kant Ljöljigt tafatt i en slags klumpig dans var mitt livs toner, en brusten och själlös vals. Att icke veta om jaget, det sanna i min natur, är det tröga eller det udda, den ynkliga

lätt efterblivna som ser sitt eget löje i betraktarens omilda blick Hör så tydligt det som kallas utanförskap i kommentarer på sin väg mellan normala människor, självklara människor, den skara människor utanför driftkuckuns bur där i de invigdas zoo.

I burar av ord och åsidosättande Där man inte bär, men är, en sjukdom ingen vill befatta sig med. Felet ingen vill synas med, förknippas med. Människor med en integritet som har ett värde, och därmed en framtid som inte bara är tid som ska passera. De som kan, och får, fungera som folk De med ett värde som inbegriper Respekt, Hänsyn och Rättigheter. De som inte tystnat.

Får sanningar med självklarhet. Talar sanning. Förstår kärlek. Har klanens trygghet och skydd. De som inte bär med sig natten. Döden. Tystnaden. Sorgen. Den stora längtan bort från allt som icke är. Det ingen behöver eller nånsin kommer att se. Som ingen kommer att höra. Det som aldrig gjordes och nu är meningslöst att göra. Bortom tomma ord och nödlögner fanns ett syfte. Nödens lögner ville normalisera, bygga upp, släppa in, krama om och låtsas se den som icke var, då alla lögner började skönjas, sedan synas och höras från tystnadens röster. De som kommer med sanningar, oönskade ibland osanna, sådana som nöter. Nöter ner de som gjort fel i sådan omfattning att de blivit ett. Ett fel. Trist och irreparabelt. De syns sällan. Hörs sällan. Skrattar aldrig. Bara finns som ett slags tillvarons mögel. Orden de har kommer med de röster som ej talas. De ler aldrig, ingen ler någonsin mot dem. De finns i det som kallas periferin. De rättslösas färglösa vacuum. Ofta utsparkade. Avhysta. Misshandlade. Bespottade. Avskydda i den mån de syns. Lever inte, bara existerar tills de dör i tystnad. I skuggan av ingenting alls.

JAN WALLIN

Har du mycket pant?

På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insätta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

Läs mer på www.pantamera.nu. Tack för att du pantar!

Konst förenar människor. Genom ARTmovements träffas nyanlända och etablerade svenskar för att skapa tillsammans – "create and integrate". I workhopen The Nature in Me möter Kawtar Sahmaoui och Pontus Hjelm naturen, sig själva och andra, med hjälp av en kamera.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

Bilder av integration

*Deltagarna
träffas vid
Flatenbadet för
att fota naturen
och varandra.*

► **Abulfazl Rezai och Kawtar Sahmaoui fotar Pontus Hjelm, i en uppgift de fått på workshopen The Nature in Me.**

▼ **Genom ARTmovement sker konstnärliga möten mellan nyanlända och etablerade svenskar.**

En mer magisk dag att möta naturen finns knappast. Snötunga trädgrenar, klar himmel och sol över den vitgnistrande isen. Det är i och för sig svinkallt, men det finns stickade tjocksockar att låna på Flatenbadet.

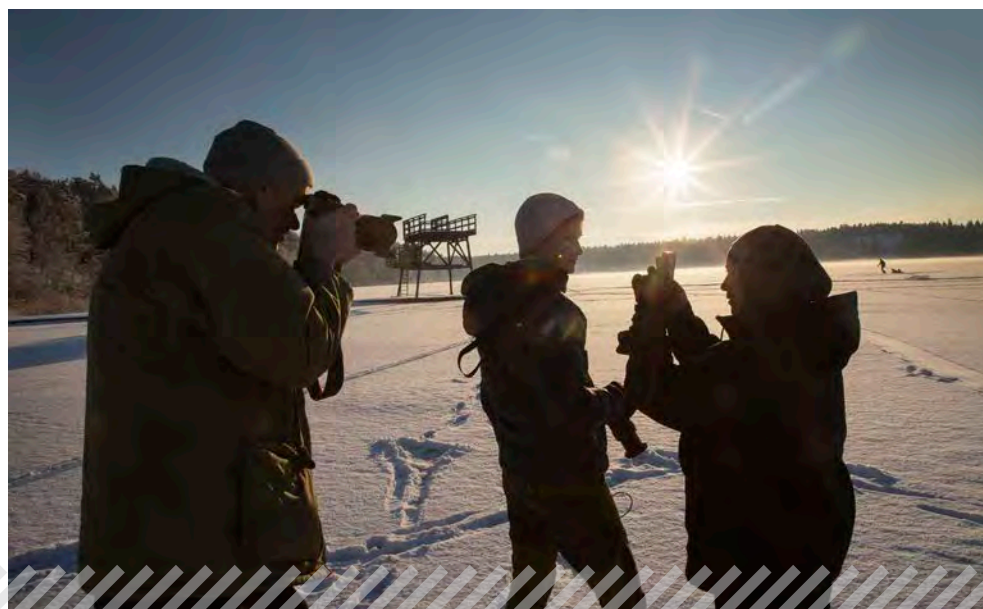
Pontus Hjelm lägger sig ner och gör en snöängel. Kawtar Sahmaoui och Abulfazl Rezai går runt honom och fotar. De har tidigare fått tips av fotografen Axel Öberg om att sträcka på armarna, gå ner på marken, fota nära, långt bort, uppifrån och underifrån. För att sedan kunna se hur det påverkar bilden, vad den får för känsla.

– Jag gillar att lära mig nya saker, att vara ute i naturen och samtidigt kunna hitta lite nya vänner, säger Abulfazl Rezai och träffas i nästa sekund av en snöboll.

Kawtar Sahmaoui skrattar och duckar för hämndsnön som kommer vinande.

I workshopen The Nature in Me skapar nyanlända och etablerade svenskar bilder tillsammans utifrån deras relation till naturen.

– Jag tänkte jag kunde prova att vara med, varför inte? Det är jättekul och jag skulle gärna vilja lära mig ta fina bilder i naturen, säger Kawtar Sahmaoui.

The Nature in Me arrangeras av ARTmovement, tillsammans med Miljöverkstan Flaten. Kawtar Sahmaoui säger att hon hittade hit via Kompis Sverige.

– När jag var ny i Sverige gick jag med där för att träffa svenskar och för att de hade fina aktiviteter. Det är kul att träffa nya människor, då får man också bättre förståelse för andra som kanske inte är precis som en själv.

Via Kompis Sverige hittade hon vidare till "Äventyrsgruppen", som är Miljöverkstan Flatens friluftsprjekt för ungdomar.

– Där testade jag att tälja och tälta för första gången. Det var mysigt, vi var på Öland, säger hon och tillägger att hon gillar att vara ute i naturen.

– Där kan jag ta det lugnt och jag tänker inte på sånt som jag skulle tänka på i vanliga fall, som skolan och vardagen.

JAG TÄNKTE JAG KUNDE PROVA ATT VARA MED, VARFÖR INTE? DET ÄR JÄTTEKUL OCH JAG SKULLE GÄRNA VILJA LÄRA MIG TA FINA BILDER I NATUREN. **Kawtar Sahmaoui**

Via Äventyrsgruppen hittade hon till ARTmovement. Och nu står hon här på stranden och fångar omgivningen i olika vinklar.

ARTMOVEMENT ÄR EN konstnärlig mötesplats. Idén till "rörelsen" väcktes på ett asylboende i Farsta hösten 2015. Karin Roberts, som tidigare hade startat Facebook-gruppen Volontärhjälpen, fick i uppdrag att hålla klasser i ett aktivitetsrum på boendet tillsammans med konstpedagogen Sophia Andersson.

– Det var extremt högt tryck – många små

barn och målarfärg överallt. Det var kaos, säger hon, skrattar åt minnet och berättar att de därför också startade en studiecirkel för några äldre barn och vuxna som var intresserade av skaparprocessen.

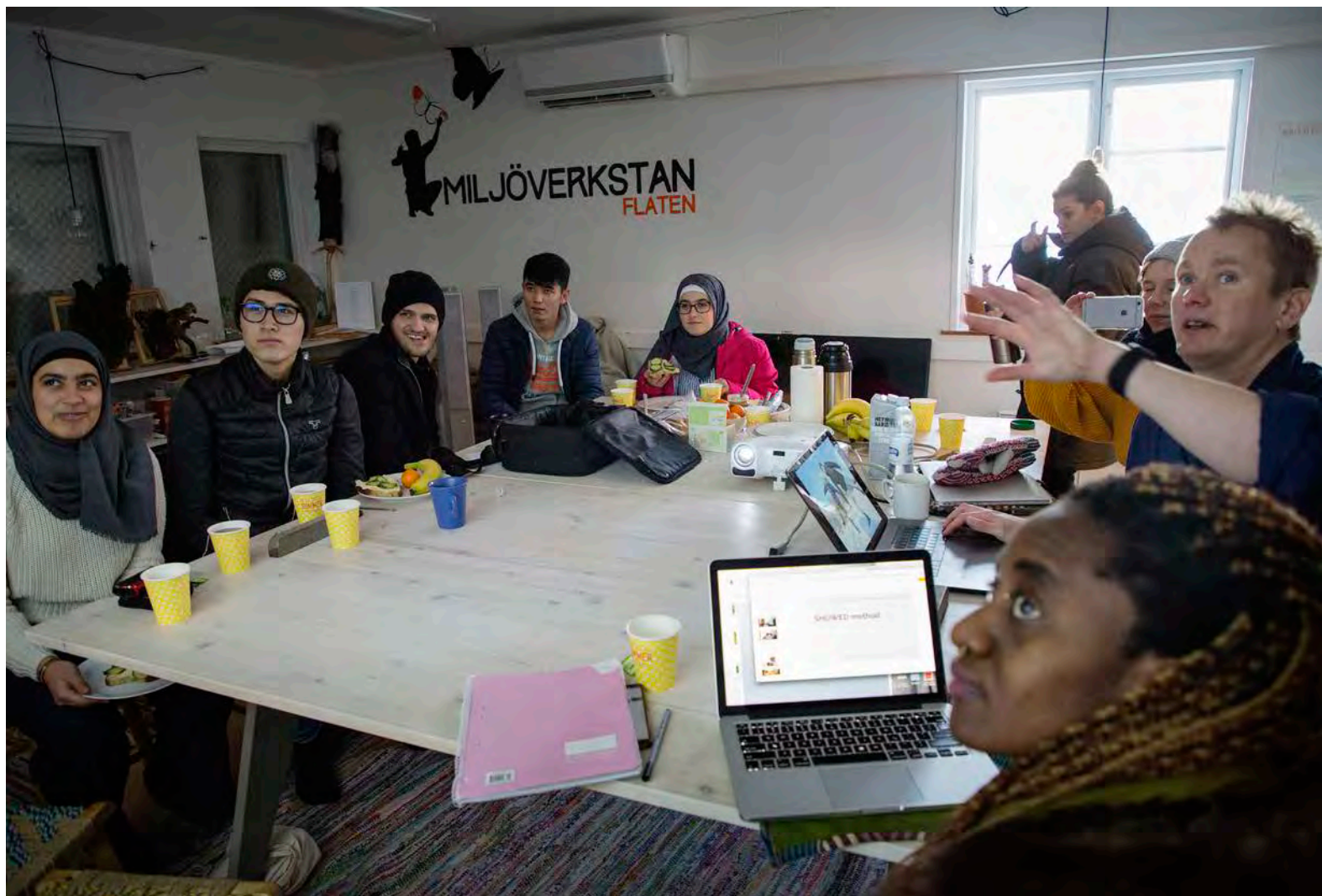
De fick i uppgift att fota något i naturen som kändes som "dem".

– Det var vår och maskrosorna var som fröbollar, många fotograferade dem. De symboliserade flyktigheten, att man inte vet var man ska ta vägen. Att vara på en plats men det känns som att nån annan bestämmer riktningen.

Strax därefter bildades föreningen ARTmovement, ett samarbete påbörjades med Studieförbundet Stockholms län och våren 2018 fick de medel från Allmänna Arvsfonden. De har haft ett flertal workshops, bland annat har deltagare tillsammans med konstnären Joanne Grüne-Yanoff skulpterat ett minne i ståltråd, inspirerats av den syrisk konstnären Orwa Hamzat att med färg arbeta med temat Mod och i ledning av fotografen Jens Andersson haft ett utbyte med personer boende i Syrien.

– Där skulle de skapa bilden av sitt hem genom olika uppgifter. Till exempel fota en del av sitt hem och sen ska den andra personen fota en liknande del, säger Karin Roberts.

Hon berättar att de också har en intern Facebook-grupp för alla som deltagit vid någon kurs. ▶

– Det är därför vi har det ambitiösa namnet ARTmovement. I gruppen kan man fortsätta diskussionen och tipsa om utställningar, utbildningar och jobb inom kultur. Också se livsändringar från kurser som man själv inte deltar i. De kan ge varandra feedback och ha en dialog. Tanken är att vi ska växa och bli större – en ”movement”. Det finns också en del som har blivit tillbakaskickade och inte längre bor i Sverige, men genom gruppen kan de fortsätta vara med ändå.

De flesta workshops har resulterat i utställningar och i slutet av året ställs bilderna från The Nature in Me ut på Naturhistoriska.

– Det känns spännande och lite läskigt. Vi ska alla ha med varsin bild och det är många som kommer att se den, säger Kawtar Sahmaoui.

Vet du vad du vill ta för bild?

– Nej, men jag tänker gå till en skog som ligger nära mig eller till en gård där jag brukade vara när jag var liten. Jag är född i Sve-

EN PERSON SOM INTE HAR FOTAT MYCKET KANSKE SER EN BILD PÅ ETT ANNAT SÄTT ÄN JAG. VI KAN FÅ TIPS FRÅN VARANDRA. Pontus Hjelm

rige, men vi flyttade till Förenade Arabemiraten när jag var åtta år. Jag bestämde mig för att komma tillbaka till Sverige för att jag ville utbilda mig, och kom hit för ett år och fem månader sedan. Mina föräldrar är kvar där, men jag bor med min bror i Sverige.

Hur var det att komma tillbaka?

– Jättespännande och lite konstigt. Jag hade glömt hur vädret var i Sverige. Det är en jättestor skillnad, i Arabemiraten är det fuktigt och varmt. Det är mest öken, inte så mycket natur och det är svårt att vara ute när det är hett och mycket sol.

DET ÄR KALLT ute och kallt inne. Deltagarna sätter sig runt bordet i Flatenbadets lokaler

med jackor på och värmer händerna runt tekopparna. Vid förra tillfället hade det fått i uppgift att besöka Fotografiska och titta på Kirsty Mitchells utställning Wonderland, med dess sagolika skogar. De skulle också fota av någon bild på museet som de tyckte särskilt mycket om.

Sumiah Alcheikh Ahmed visar ett foto från utställningen STHLM Forever, taget på Mariaberget 1950. En kvinna hänger tvätt och i bakgrunden skymtas stadshuset.

– Den visar det enkla livet, barn som leker och mamman som hänger tvätt. När vi flydde från kriget levde vi så enkelt. Den här fotografen vill visa skillnaden mellan det enkla och det rika, i bakgrunden syns

◀ **Fotografen Axel Öberg går igenom några av de bilder som tagits under dagen.**

▼ **Axel Öberg ger Abulfazl Rezai fotoråd.**

► **Karin Robert, som driver ARTmovement tillsammans med Sophia Andersson, Stina Bülow och Najeb Albakar.**

fina hus, säger hon.

Husam Hamdan har valt en bild av en högt hoppande häst, som en man håller i sin lina.

– Människan försöker kontrollera hästen, men den vill vara fri. Den får mig att tänka på min farfarsfars häst, som var en äkta arabisk häst. Han sålde hästen till en man som inte var snäll och som försökte få den att arbeta. Hästen sparkade mannen och sprang till min farfarsfar som köpte tillbaka den. Hästen på bilden vill också gå sin egen väg.

Han berättar att han vill fota sådant som är kopplat till hans känslor.

– Jag skriver ganska mycket dikter, så jag skulle vilja visa mina känslor med både text och bild.

Passande nog är journalisten Sumbu Temo med under workshopen för att prata om texter till bilder, hur de kan förstärka bilder med ord.

Intresset för The Nature in Me har varit stort, det är fler som vill vara med än som fått plats, men kursen kommer att hållas två gånger till i år.

Är foto ett bra verktyg för att få folk att mötas?

– Ja, jag har rest över hela världen i jobbet och det är ett väldigt bra sätt att träffa folk, säger Axel Öberg som leder workshopen.

– Det handlar också om förtroende. Om jag tar ett porträtt av nån så ger den mig ett förtroende och för att få det måste man ha en dialog.

– Och rent språkigt är foto rättvist, tillägger Karin Roberts. Oavsett bakgrund kan alla se och ta en bild. På så sätt kan jag tycka att det är demokratiskt. Och om man inte kan tala samma språk, då är bild jättebra – foto är ett slags språk.

Att deltagarna har olika erfarenheter, både när det gäller fotograferande och livet, tillför också något extra.

– Vi har till exempel pratat lite om hur vi läser bilder. Om man kommer från ett land där man läser text från höger till vänster, kan det också vara så att man läser en bild lite annorlunda, säger Axel Öberg.

Att de alla har olika bakgrund var en av anledningarna till att Pontus Hjelm ville

KOMMANDE WORKSHOPS

6 mars: Konstsnack – Kvinnliga streetart- och graffitimålare "samtal och prova på att måla"
Inför internationella kvinnodagen hålls en workshop med temat kvinnligt konstnärskap. Deltagarna ses vid den lagliga graffiti väggen vid Hornstull, för ett kort inspirationssamtal och prova på att måla.

27 april: I was here
Vid tre tillfällen undersöker deltagarna den egna identiteten med utgång från en specifik plats med foto och film, tillsammans med konstnären Aida Chehrehgosha. Plats för workshopen är Kapsylen, Tjärhovsgatan 44. Avslutas med utställning på Centrum för fotografi.

13 maj: Animera i lera
Vid två tillfällen på Centrum för fotografi får deltagarna i ledning av Ulf Lundin arbeta med lera och göra animerad film.

17-19 maj: The Nature in Me
Denna gång åker deltagarna ut i skärgården, till Kymmendö, för workshops i fotografi.

Alla workshops är gratis och riktar sig i första hand till personer i åldern 15–25 år. Den som vill delta kan skicka en intresseanmälan till www.artmovement.se/anmalan

vara med.

– Olika personer ser olika saker. Hur vi ser naturen, men också foton. Och en person som inte har fotat mycket kanske ser en bild på ett annat sätt än jag. Vi kan få tips från varandra.

Han har själv ett särskilt intresse för att fota djur.

– Just nu har jag varit ute efter en fågel som heter Kungsfiskare. Jag fick en väldigt najs bild i lördags. Om jag inte lyckas få någon ännu bättre så blir det den till utställningen. Kungsfiskare är väldigt små och blåa, man kan inte tro att det är en svensk fågel. Väldigt unika.

Hur tycker du att workshopen har varit hittills?

– Väldigt spännande, framförallt att träffa nya människor som jag kanske aldrig annars hade träffat. Jag har inte träffat så många nyanlända förut, aldrig pratat med nån. Det är kul att lära känna nya personer som kanske har helt andra erfarenheter än jag har.

Han tror också att foto han föra ihop folk.

– Som med den där uppgiften vi hade i dag, att vi skulle fota varandra. Jag kände inte dem men plötsligt ber vi varandra göra saker för våra bilder. Jag tror att det kanske blir lättare bakom en kamera, bakom en skärm, än att bara gå fram och prata med nån. Det blir en rolig grej. Från att bara stå där – till att kasta snö på varandra. ☺

110
kronor
i månaden

Tillsammans är vi **700 000** akademiker som skapar trygghet

Gå med på akademikernasakassa.se/blimedlem

☎ 08-412 33 00

✉ info@akademikernasakassa.se

🏠 akademikernasakassa.se

**Akademikernas
a-kassa**

I GATUPLANET

4

sånger framförs av Gatans röster på Mynttorget 15 mars klockan 14, bland annat låten "Vi måste vakna". Tillsammans med andra körer bildar de Choirs For Future och sjunger för klimatet.

– Jag vet inte om sång kan hjälpa, men vi måste

göra nåt, säger Ann Malmberg, Situation Sthlm-säljare och körmedlem.

Under dagen, då även skolstrejkande Greta Thunberg medverkar, kommer demonstrationer ske på flera håll i världen – #GlobalStrikeForFuture.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

"Alltid lika viktigt att köpa tidningen samt få läsa det som skrivs. Många tunga artiklar som jag måste smälta. Jag brukar ta med tidningen till jobbet så mina kollegor också får en inblick i Situation Sthlms värld."

"Tack för att du fått mig att börja använda funktionen att scanna QR-koden. Förenklar Swishandet ännu mer."

"Tack för att du skickade tidningen digitalt och för att du lyser upp morgonen varje dag vid tunnelbanan."

"Tack vare att du sålde tidningen till mig, så läste jag annonsen om utställningen på Fotografiska. I dag gick jag dit och fick en fantastisk eftermiddag."

GATUSLANG

[Banga in]

Peter Stenevald hittade på det medan han förklarade att hans flickvän, som tidigare bangat ur rörande en grej, nu "bangat in" igen.

JOHAN OLSSON

Madelen Wennerström praktiserar som skadedjurstekniker i Stockholm Och säljer tidningen lite då och då fortfarande: "för jag tycker om att möta människor och har tidningen att tacka för mycket".

Vad är det du gör?

– Jag har jobbat med det i fem-sex månader nu. Jag lyfter på locken på betongstationer. Vi sätter ut fyra klossar i varje sån låda. Sen för vi in i ett program i telefonen hur många procent som är aväta av giftklossen. Vi kontrollerar varje station minst var trettiofemte dag. Om inget är aväta sätter vi in giftfritt bete för att andra

djur inte ska ta skada.

– Det finns ett motgift mot rättgiftet i fågelmat. Giftet är farligt för människor i stor mängd.

Hur ofta ser du råttor?

– Det är inte ofta, men det händer. Jag har tagit ihjäl två råttor som varit för sjuka, och tre gånger har det legat en död råtta i betongstationen.

– Det går åtta tusen råttor – om jag nu minns rätt – per person i Stockholm. De kan sprida rättpest.

Vad tycker du om jobbet?

– Det är kul. Vi har 707 betongstationer med rättgift runt om i stan som vi kollar av. Hela jag känner att jag mår bra av det här.

ULF STOLT

Elina Adlersfeld tycker egentligen inte om "Plattan", men hon har ett starkt band hit. Nu är hon på väg bort härifrån, från "missbrukslivet" och tillbaka till sin dotter. BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

Jag har en lång relation till Plattan. Jag fastnade för opiater när jag var 21 år, nu är jag 27, och det har varit en mötesplats där jag har handlat droger och träffat bekanta. Jag och min kille säljer också Situation Sthlm här i Sergelgången. Det är en speciell plats för mig, även om jag egentligen inte tycker om den. Det finns en community och jag har en identitet här. Utan den har jag typ ingen identitet, förutom att vara mamma förstås.

När jag var 23 år fick vi en dotter. Vi var drogfria då, flyttade till Tensta, jag pluggade på Komvux och vi levde ett normalt familjeliv i två år. Men sen tog vi återfall. Vår dotter bor hos mina föräldrar, det är jag tacksam för. Under lång tid var jag ifrån henne och det kändes fruktansvärt. Jag hade mardrömmar nästan varje natt i månader. Nu träffar jag henne en gång i veckan och snart blir det förhoppningsvis mer.

Ingmari på Situation Sthlm har hjälpt

mig att ansöka om att få metadon och jag har precis blivit beviljad. Jag är verkligen jätteglad över det, jag är så otroligt trött på att jaga pengar till den där drogen som jag hatar. Jag avskyr den här sjukdomen. Får jag metadonet har jag mycket större chans att klara av att hålla mig ren och komma tillbaka till min dotter – det är mitt största mål.

Jag skulle också vilja plugga och drömmen är att bli psykiatrisjuksyrra. Det finns mycket psykisk sjukdom i min släkt och konstnärssjälar. Jag vet att jag också måste börja uttrycka mig kreativt i nån form. Är man konstnär i själen så behöver man det. Man har en kraft som jag brukar kalla svart eller ljus magi. För mig har den varit svart, destruktiv. Men hittar jag min grej – jag och min kille har pratat om att börja göra musik – så skulle magin kunna bli ljusare.

FOTNOT: Läs också Elina Adlersfelds text under vinjetten Med egna ord på sidan 18. 📍

Sparkrav hos Stockholms stadsmission – Klaragården stänger

DET HAR GÅTT 26 år sedan Klaragården etablerades i city, precis intill Klara kyrka. Genom åren har det varit, som tavlan i entrén säger: "en fristad från droger, våld, kriminalitet och prostitution". Nu sitter här också en lapp som informerar om att Klaragården inte kommer att finnas kvar på grund av besparingskrav inom Stockholms Stadsmission. I stället öppnas en något mindre dagverksamhet för hemlösa kvinnor på Södermalm.

– I höstas fick vi veta att vi inte fick in lika mycket pengar som vi brukar och att vi skulle spara cirka 20 miljoner totalt. Alla verksamhetschefer fick i uppdrag att titta på hur vi kan göra saker billigare, säger Karin Rolf, verksamhetschef för Klaragården och Stadsmissionens center.

Sämre ekonomiska resurser uppges bero på att donationer från

"Många av våra deltagare på Klaragården är ledsna och oroliga."

testamenten och stiftelser har minskat. Konkurrensen har ökat – de får i högre grad dela testamenten med andra organisationer. Däremot har insamlingen från allmänheten och företag ökat, men ändå hade organisationen förra året ett underskott på nästan 15 miljoner. År 2020 väntas ekonomin vara i balans igen.

Fem miljoner kronor sparas genom att stänga Klaragården och i stället öppna en dagverksamhet intill akutboendet för kvinnor på Bostället på Högbergsgatan. Därifrån flyttar då akutboendet för män till lokaler ovanpå Stadsmissionens center, som är en dagverksamhet för hemlösa män, på Fleminggatan.

– Många av våra deltagare på Klaragården är ledsna och oroliga, för de känner Klaragården så väl.

Mår man dåligt är det extra jobbigt med förändringar, när man har sin trygghet här, säger Karin Rolf.

Med mindre lokaler blir det färre besökare och personal.

– Vi kan bara ta emot kvinnor i akut hemlöshet, de allra mest utsatta. Vi slussar nu vidare de kvinnor som har boende, vi har olika länkningsmöjligheter. Till exempel S:t Pauls-kyrkan.

Finns det ställen för enbart kvinnor som ni kan länka till?

– Jag vet faktiskt inte nåt annat ställe som har bara kvinnor. Det finns förstås många kvinnor som har blivit dåligt behandlade av män och som kan ha behovet av det.

Karin Rolf påpekar att det finns sådant som också blir bättre i de nyrenoverade lokalerna på Bostället.

– Klaragårdens lokaler är gamla, luften är dålig och man får ont i huvudet och blir trött. De är inte heller tillgängliga, det är en lång trappa vid entrén som är jobbig för kvinnor i sämre fysiskt skick.

Marika Markovits, direktor på Stockholms Stadsmission, säger att de efter sammanslagningen kommer att kunna jobba mer sammanhållet, när dagverksamhet och akutboende finns på samma plats.

– Vi vill jobba mer enhetligt med kvinnor och män i akut hemlöshet, att det inte delas upp mellan olika insatser och personalgrupper.

På så sätt menar hon att det inte bara blir en ekonomisk besparing utan också en kvalitetsökning.

– För män i akut hemlöshet kommer det också att bli en avsevärd förbättring kvalitetsmässigt i och med att de i det nya akutboendet får enskilda rum och inte behöver sova i samma rum som andra, som de gör nu.

Ytterligare förändringar är att Stockholms Stadsmission inte kommer att fortsätta driva Blixtjobb, som ger arbete åt människor i utsatthet. De ska inte heller ha fritidsgårdverksamhet, den återgår till kommunen 2020. Och vid årsskiftet avvecklas verksamheten Ung hälsa om ingen annan aktör tagit över.

– Vissa förändringar är av mer strategisk art. Vi gör så många olika saker i dag och blir uppsplittrade på många områden. Vi ska försöka smälta in vårt arbete. Vi kommer att fokusera på vår kärnverksamhet: boenden för att stävja hemlöshet, basbehovsstöd, socialt rättighetsarbete och arbetsintegration, säger Marika Markovits.

MARIA HAGSTRÖM

MARRA HAGSTRÖM

Jeanette
Rudgård

"Det kommer inte bli samma frizon"

För Jeanette Rudgård har Klaragården varit "livsuppehållande" sedan hon kom hit för drygt ett år sedan.

– Här har jag fått värme, omtanke, kunnat sova, duscha, tvätta och äta. Här finns medsustrar som behöver en frizon. På Bostället bor det män i samma hus, i stöd-boendet som kommer att finns kvar där. Det kommer inte bli samma frizon, för män kommer sitta där ute och häcka.

Men hon säger att hon kommer att gå dit, så länge hon får.

– Jag lever i akut hemlöshet, har tillfälligt tak över huvudet på vandrarmen. Men jag tycker inte att det är bra att det bara är vi akut hemlösa som kan gå

dit. För många andra kvinnor, som har psykisk ohälsa och är ensamma, är Klaragården det enda de har.

Situation Sthlmsäljaren Toini Lehtelä har kommit till Klaragården i över 20 år.

– Jag tycker att det är hemskt att det ska stänga. Man sparar på kvinnor. Killarna får vara kvar på sitt ställe, de behöver inte flytta från Fleminggatan.

Hon säger att hon har bestämt sig för att inte gå till dagverksamheten som ska öppna på Bostället, för hon tror inte att det blir lika bra personal där.

– Jag får gå till nåt annat, jag vet inte riktigt var än.

Stefanie Strömberg,

som också säljer Situation Sthlm, hoppas däremot att hon är välkommen dit. I ett och ett halvt år har hon inte kunnat komma till Klaragårdens otillgängliga lokaler.

– Jag har saknat att gå dit, men det finns ingenstans att ställa min "skoter" där. Jag kommer inte in med den. På det nya stället är jag säker på att det finns en ramp.

Däremot är det tveksamt om hon fortfarande räknas till målgruppen, på grund av hennes boende.

– Jag kommer att bli ledsen om jag inte får gå. Det betydde mycket för mig att vara på Klaragården på dagarna.

MARRA HAGSTRÖM

KLARAGÅRDEN I UTSTÄLLNINGAR

På internationella kvinnodagen 8 mars håller Klaragården sin årliga konstutställning, med konstverk skapade av deltagarna.

Samma dag startar Kulturhuset Stadsteaterns utställning "Kvarterets kvinnor" i Studion i Kulturhuset, med anledningen av att det är hundra år

sedan kvinnor fick rösträtt i Sverige. Där ingår Klaragården som en del i det kvarter som utställningen handlar om. Vilka är kvinnorna runt Klarakvarteren - dem som format Stockholms city och som varit med och skapat kvarteret runt Sergels torg? Utställningen pågår fram till 11 augusti.

Socialstyrelsen: Erbjud naloxon

DET SKA BLI lättare att få tag på motgiftet naloxon för personer som riskerar opioidöverdos. Det är Socialstyrelsens starka rekommendation. I riktlinjerna anges att hälso- och sjukvården bör erbjuda motgiftet naloxon och utbildning till personer med risk för opioidöverdos.

Åtgärden får högsta prioritet.

– Den narkotikarelaterade dödligheten är hög i Sverige. Att öka tillgängligheten till naloxon kan bidra till att minska antalet dödsfall till följd av överdoser, säger Olivia Wigzell, Socialstyrelsens generaldirektör.

Rekommendationen i de nya riktlinjerna utgår från vetenskapliga studier och experters bedömningar, samt WHO:s rekommendation.

Socialstyrelsen slår fast att sjuksköterskor inom kriminalvården, sprututbytesmottagningar och mottagningar för läkemedelsassisterad rehabilitering vid opioidberoende behöver utbildas. Ett informationsmaterial, som riktar sig till personer som använder opioider, har också tagits fram.

– Det tar bland annat upp hur man känner igen en opioidöverdos, och hur naloxon verkar och ges. Informationen ska stärka brukarnas egna möjligheter att hantera och undvika riskfyllda situationer som kan leda till överdos. Målet med materialet är att rädda liv, säger Brita Schedin, projektledare för informationsmaterialet.

MARRA HAGSTRÖM

MARTINA HOLMBERG

8 nya vårdplatser har invigts på Beroendekuten Stockholm, för personer som behöver nyktra till, avgiftas eller läggas in. Platserna i de nyrenoverade lokalerna har därmed utökats till 21 och går under namnet Avdelning 8. Behovet har ökat efter att personer som omhändertas enligt LOB ska föras till vården i stället för polisarresten. Avdelningen går att delas av så att kvinnor kan vårdas skilda från män.

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

Abaton
PRODUKTION AB

AL
ATRIUM LJUNGBERG

Bonnier
Fastigheter

Acne 艾可尼

fonden

BONNIER
Solutions

Active Catering
SEDAN 1988

ashurst

BOBY
BOTKYRKABYGGEN

advokatfirman sallnäs

BRANDKONTORET
Forsknings- och utvecklingscenter
brandkonst.se

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

bravida
VI GER FASTIGHETER LIV

ADVOKATBYRÅN
Thomas Bodström

ASSA ABLOY

Brunnberg & forshed

afa
FÖRSÄKRING

Attendo

Brücke diakoni

AHRBOM & PARTNER

Autoexperten

BTH BYGG

Akademikerförbundet SSR

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN
BF
NORDEN

Akademikernas
a-kassa

Balzar Beskow

BYGGNADS

ALLBA

bergkrantzarkitekter

Capio Geriatrik

**ANDERS
BODIN
FASTIGHETER**

BESQAB

Capio Maria

APOTEK ICA

BOLIDEN

Capio Psykiatri

CEDERQUIST

centric

CR
CERTÉ REVISION

**CHINA
TEATERN**

Colly
ETT FÖRETAG I INDUSTRIN

COWI

Danske Bank

DANVIKSHEM

dina Dina
Försäkringar

Effekt
Konsult & Fastighetsförvaltning AB

efs
En missionsrörelse
i Svenska kyrkan

EM
EINAR MATSSON

Electrolux

ERSÉUS ARKITEKTER AB

Ersta diakoni

FAMILJEBOSTÄDER

f Fastighets

HAMMARBY IF

HAMMER & HANBORG

FCG

**HEBA
FASTIGHETS AB**

Flinks JÄRN

Hertz

HANSA PROJEKT

Folkhem

FF Profireklam AB
www.ffprofireklam.se

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHIS MINNE

HMXW arkitekter

Fora

**HOTELL
JOUREN**
ett tryggt boende

FÖRSÄKRING

Attendo

Brücke diakoni

Effekt
Konsult & Fastighetsförvaltning AB

FOURSIDE

hiQ

AHRBOM & PARTNER

Autoexperten

BTH BYGG

efs
En missionsrörelse
i Svenska kyrkan

gibon

HRM
Affärsutveckling
Relationer med affärsfokus

Akademikerförbundet SSR

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN
BF
NORDEN

EM
EINAR MATSSON

Gullers Grupp

**Hyresgäst-
föreningen**

Akademikernas
a-kassa

Balzar Beskow

BYGGNADS

Electrolux

gro
advokatbyrå

IKANO
Bostad

ALLBA

bergkrantzarkitekter

Capio Geriatrik

ERSÉUS ARKITEKTER AB

Grönalund

inplenion.

**ANDERS
BODIN
FASTIGHETER**

BESQAB

Capio Maria

Ersta diakoni

Grönsakshallen
Sorunda

inResonance
Always in Tune

APOTEK ICA

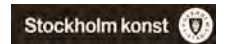
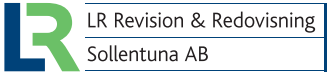
BOLIDEN

Capio Psykiatri

FAMILJEBOSTÄDER

H2M

investor

Guidade visningar
Lördagar och söndagar kl. 15

VI&DOM
EN UTSTÄLLNING
OM HATBROTT

 Polismuseet Läs mer på polismuseet.se

THE NOBEL PRIZE

**RÄTTEN
TILL FRIHET
MARTIN LUTHER
KING JR**

Aktuell utställning på NOBEL PRIZE MUSEUM i Stockholm
Läs mer på nobelprizecenter.se

STOCKHOLMSKRYSSSET

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du blåddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlings-skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Förra månadens vinnare:

Stig Inge Digrell, Årjäng

Nyckelband:

Lars Adeberg, Nacka
Ylva Pettersson, Hägersten

Se förra månadens lösning på sidan 46.

Stockholmskryssset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryssset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSSET

JÄGAR-KOMPIS	INKLUDERAR OFTA EN LITEN KULA	FÄRJE-MÅL	HAR GÅTT TILL BOTTEN MED BÅTEN	↓	FLYGER BLOTT I SAGANS VÄRLD	↓	DET INLEDS OFTA MED FYR-VERKERIER	<p>Grundades av Artur Hazelius och invigdes den 11 oktober 1891.</p>	↓	NAREN	KANSKE AV KORALL	↓	GYLLENE MÄTT	↓	DEN RIKES GIKT GALLER ÄTER	
→																
VÄNLIGT					I FOT-ANDEN											
→					OFTA I GATU-ADDRESS											
GÅR OM-BORD UTAN BILJETT		SVINDEL FARA MEN INGEN RISK														
HAR MÅNGA VASSA TÄNDER				BLIR UPP-SKJUTNA	BLIR TRETTON EFTER LUNCH											
→																
DEN VER-KAR FÖR-SKÖNANDE					KANSKE DET RÄTTA VIRKET					GJORDE DET I TOMMA RUM						
HÖHUS																
PYNTAS TILL PÅSK		GÖR FAN-TASIN IBLAND								PRODUKT SÅGS TVÅ GÅNGER TILL KAPTEN					SALLADS-KOMPO-NENTER	
→			↓	FÖR-HINDRAR TUPPEN	SKIFTA					BRUKAR BÅGARE						
										STORT LAND						
DEMON-STRERAS IBLAND I EN CIRKEL					DEN MÖTER STÅDSBOR MERA SÅLLAN											
HAR SINA KANALER			SEGT VIRKE							SKÅDA GÖR STOR-RÖKAREN			ÄR VIND-FLÖJEL-AKTIGT			
			STINK-ANDE													
KAN KLÄTTRA LÅNGS VÄGGARNA	KNIVORT															
	JUBEL EFTER HUR														↓	
STORKART						KUMPA-NER									KLÄR I SKÄGG	
→					HANKS											
					KAN PRINS I PALATS				KAPA		SINAT-RAS LADY		GER POKER-LYCKA			
→																
LÄCKER	DRAR BLANKT															
	BRINGA					BITA I GRÄSET							LOGA-RITM	GAMLE SVARTEN	NÅGOT GRÄSLIKT	
→																
WILDER					LIVS-FAR-LIGT VIRUS						SJÖ I ENGLAND, FISK I SVERIGE					
→																
					KVÄVE											
						GULL-UNGAR										

konstruktör: Marie Petersen-Engnell Foto: Bigstock ©keesing Sverige AB

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Skicka in ifyllt kryss senast 19 mars till: Situation Sthlm Timmermansgatan 38 118 55 Stockholm

SVEPET

INVIKON NVEBODN

Jennie Löfgren vill göra musik för dina hörlurar

MUSIK LYSSNAREN SKAPAR SIN EGEN FILM OCH BESTÄMMER SJÄLV HANDLINGEN

NÄR JENNIE LÖFGREN var liten brukade hon ligga under pianot i familjens musikrum och lyssna när hennes pappa spelade. Och hörde hur foten lät mot pedalerna, hur stagen knäppte och rödde sig, hur mekaniken i klubborna lät när tangenten trycktes ned och tonen spelades.

Under inspelningen av *Dreamology* – tio instrumentala melodier – har fleras olika pianon använts, både samplade och vanliga akustiska, som sedan blandats.

– Jag har tagit bort fronten på pianot och riktat miken rakt in så man hör hur klubborna går. Jag ville att det skulle kännas som om man satt

bredvid pianot och lyssnade, nästan ligger inne i det.

Från tidig barndom, långt innan popkarriären under början av 2000-talet, har Jennie Löfgren skrivit små instrumentala pianostycken.

– Popartistgrejen var ju kul, men jag har ju som sagt alltid gjort de här instrumentala grejerna. Men aldrig tänkt på att man kan ge ut det.

– Jag tänkte att de tio första grejerna jag gör ger jag ut. Och så gjorde jag det. Det är en annan del av mig och mitt skapande.

Pianomelodin är grunden hon skapar först, sedan har hon byggt vidare och arrangerat stråkar, körer ibland,

men också samlingar och syntljud som hon stoppat in i ljudbilden.

– Ibland är det livstråkar, ibland är det samlingar, ibland en blandning av båda, och så lägger jag in små syntljud i det så det blir lite drömskt. Det är inte bara klassiskt traditionellt, det är lite andra ljud inbakat.

DEL 1 OCH del 2 av trilogin *Dreamology* släpptes under förra året som tre-spårs-plattor, den tredje delen tidigare i år och nu samlas de nio låtarna, plus låten "Dreamology", på fullängdsplattan *Dreamology*.

– Jag har ju gjort beställningsverk i många år. Därför är det skönt att göra nåt där jag bara behöver anpassa mig efter min känsla.

Jennie Löfgren har gjort en hel del musik till film och tv – ett flertal

POPARTIST-GREJEN VAR JU KUL, MEN JAG HAR JU SOM SAGT ALLTID GJORT DE HÄR INSTRUMENTALA GREJERNA.

"Beck"-filmer, *I nöd och lust*, *Bröderna Karlsson*, *Oskyldigt dömd* och "*Häx-dansen*" för att nämna några – samt en del reklam.

– Det roligaste jag vet är att ha fått ett uppdrag, sen kommer filmen och man får testa olika saker och se vad man kan ta det i för riktningar. Musiken kan ju ändra mycket.

– Ibland kan det vara att det passas med enbart en synt som spelar rytmer, att det är det som lyfter scenen, inte att jag blommar ut som kompositör. Man måste lyssna in och titta vad filmen eller serien behöver – ibland är det bara små grejer.

En önskan Jennie Löfgren har nu är att någon går genom en stad med hennes musik i lurarna.

– Jag gillare tanken på att nån har min musik i sin värld – när de åker till jobbet, går på ett band, cyklar genom New York. De får skapa sin film och bestämma handlingen.

ULF STOLT

ULF STOLT

Soundcheck: make it, play it på Scenkonstmuseet

UTSTÄLLNING Genom ett antal interaktiva installationer kan besökaren skapa egna ljud. Utan besökare förblir utställningen tyst.

Installationerna är skapade av ett antal musiker, konstnärer och uppfinnare. Bland annat den brittiske ljudkonstnären Sam Battle a.k.a. Look Mum No Computer och australiensiska Alexandra Murray-Leslie, ena halvan av musik- och konstnärduon Chicks on Speed.

Utställningen kommer ursprungligen från Science Gallery i Dublin där den visades sommaren 2017.

REDAKTIONENS
TIPS

Firar femtio år av fri teater

FÖRESTÄLLNING Från början var de fem, kunde bära rekvisitan i en plastkasse och tog ofta tunnelbanan till de olika spelställena runt om i staden. Fick betalt kontant – hundra kronor var till skådespelarna, hundra kronor till teatern. Första pjäsen hette *Eländet*.

Kvar från den tiden är grundaren Birgitta Sundberg.

Nu har femtio år gått. Och Fria Teatern kommer fira 50-årsjubileet på olika sätt under året på sina båda scener i Högdalen och på Kungsholmen.

Första uppsättning är Tennessee Williams *Glasmeneriet*, på Lilla scenen på Bergsgatan.

ULF STOLT

Lösning kryss #258

Se förra numrets vinnare på s. 45.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	7																													

"Lokala förstiga män som jag gaddade." – Jari Salonen minns hur det började i svf-serien *Tatuerad – minnen i bläck*.

"Vår hjärna befinner sig i en främmande värld."

Anders Hansen

BOK Människans beteende har förändrats mycket de senaste decennierna. I dag lägger vi runt tre timmar om dagen på mobilen, vi sover mindre och är mer stillasittande. Anders Hansen, läkaren bakom succéboken *Hjärnstart*, kommer nu ut med sin nya bok *Skärnhjärnan*, om vår moderna livsstil och hur den påverkar oss.

– Vi är utvecklade för en värld som vi lämnade för länge sen, men som bara är en blinkning bort i evolutionen. Vår hjärna befinner sig i en främmande värld. Vi har ingen skärnhjärna.

Det får konsekvenser, men hur vet forskarna inte fullt ut än.

– Men koncentrationen och sömnen störs, och vi upplever en låggradig stress som kan få bågaren att

STEFAN TELLE

rinna över. Skydd mot psykisk ohälsa är att sova, fysisk aktivitet och att träffas på riktigt. Vi gör allt det mindre nu, vi berövar oss skyddet.

Enligt Anders Hansen gör mobilen oss okoncentrerade, även när vi inte plockar upp den.

– Då lägger vi energi på att tänka på att inte plocka upp den, säger han och berättar att det finns studier som visar på sämre koncentration under ett prov

om mobilen är med in i salen, även om den ligger i fickan, och att samtal upplevs som tråkigare om mobilen samtidigt ligger på middagsbordet.

I boken har han samlat några råd som ska göra att vi mår bättre, men han vill främst få läsaren att tänka själv.

– Jag vill inte vara alarmerande eller komma med analognostalgi, men det finns en prislapp på vår moderna livsstil.

MARIA HAGSTRÖM

Diokrati enligt Riedel och Ståhl

MUSIK Med en kontrabas och en vibrafon kan man göra mycket.

Bland annat framföra de elva nya kompositioner av kontrabasisten Georg Riedel som utgör kommande plattan *Diokrati* tillsammans med vibrafonisten Mattias Ståhl.

Med sin musikaliska hemvist i jazz,

svensk visa och folkmusik – musiken till Astrid Lindgrens filmer samt basist på Jan Johanssons *Jazz på svenska* i ett och samma cv – visar Georg Riedel att han fortfarande rör sig framåt. Och att han är en alldeles lysande basist. Mattias Ståhl har spelat vibrafon med egna band samt i

en mängd olika samarbeten.

Elva låtar. Kontrabas, vibrafon, en marimba någon gång, en trumpet som spräcker in på två av låtarna.

FOTNOT: *Diokrati* släpps 1 mars. De spelar på Fasching 3 mars.

ULF STOLT

Flockbeteende och stor sorg i Stallet på Rival

SCEN När humorgruppen Stallet har premiär för *En föreställning om flockbeteende* på Rival 11 mars, sker det till nyskriven musik av Min stora sorg.

– Ljudbilden byggs kring naturen och människans olika ljud. Beats baserade på kråksång och pussar, organiska instrument som har mycket kropp i sitt sound, säger Anso Lundin, alias Min stora sorg.

Under åtta måndagar ska gruppen, med hjälp av olika gäster, ta reda på vad som egentligen händer när flockens sammansättning utmanas och förändras.

ULF STOLT

Anso Lundin.

JOHN ARTUR

Värt att kolla upp:

Kanske

Alice b

MUSIK Är resten av låtarna på plattan lika bra som singeln "Allting går över" och "Måste få allt" är den ett ess.

Kursk

FILM Max von Sydow, Pernilla August och Gustaf Hammarsten i Thomas Vinterbergs film om ubåtens förlisning i Norra ishavet 2000.

Misslyckas igen, misslyckas bättre

John Ajvide Lindqvist

BOK Okonstlat och avspänt om skrivande och skräck och fantasi och hur böckerna blivit till.

Nu sänker vi bolåneräntan på alla våra bindningstider.

3 mån från
1,29%

Effektiv ränta 1,30%

Långivare är SBAB Bank AB (publ), 556253-7513, Box 1012, 651 15 Karlstad, tel. 0771 - 45 30 00. Vid en ränta på 1,29 % (3-mån-ränta med 60% belåningsgrad) blir effektiv ränta 1,30% för ett lån på 1 000 000 kr med återbetalningstid på 40 år. Totalt att betala blir 1 258 538 kr fördelat på 480 st. avbetalningar. Att betala första månaden blir 1 075 kr. Vi har ingen uppläggningsavgift och ingen avavgift om du betalar med autogiro. Valutakursförändringar kan komma att påverka de belopp som ska betalas om du har inkomst i utländsk valuta. Lånet förutsätter pantträtt i fast egendom, tomträtt, bostadsrätt eller andel i bostadsförening. Befintliga kunders avdrag mot listpris justeras på nästkommande villkorsändringsdag – eventuell räntestjustering p.g.a. justerade listpriser sker för kund på närmaste räntestjusteringsdag utifrån de listpriser som gäller då.

SBAB!

DÅTID STHLM

MARS 1970

STOR BRIST PÅ daghemsplatser och lekskolor i flera nybyggda förorter. I Skärholmen slår barnbibliotekarie Britt Isaksson larm om att föräldrar lämnar 3-4-åringar hela dagar på biblioteket utan tillsyn.

Cirka 40 000 stockholmare får socialhjälp. Socialdirektör Bengt Andersson föreslår i stället en "social minimilön" till alla: "Meningen är att göra socialhjälpen till en reell rättighet. Folk ska veta vad de kan få", säger han till DN.

Sängliggande patienter med komplicerade benbrott flyttas av utrymmesskäl – sängarna får inte plats i ambulansen – till operationerna på Norrbackainstitutet med möbelbussar.

TV-kvällen i kanal 1 avslutas 23.05-23.20 med programmet "Kom igen!" som ger exempel på hur studiecirkel kan komplettera kurser i radio och TV. Och på kanal 2 avslutas kvällen 21.05 med programmet "Direkt reportage", den här kvällen om hur ett fackligt val i bygnadsfacket i Storstockholm, avd. 1, går till.

Beslut om 18-årsgräns för köp av mellanöl.

25 statliga verk föreslås flyttas från Stockholm. Det skulle påverka 10 000 tjänstemän – som i princip samtliga är negativa till en utflyttning.

På numret 90 000 finns en jourhavande kurator. Dit kan den ringa som "känner ett akut behov av att få diskutera igenom sina personliga problem med en socialt erfaren och kunnig medmänniska". Jouden är öppen kvällar och nätter 19.00-04.00, samt helger 09.00-19.00.

Evert Taube fyller åttio år.

HIPPIE-MUSIKALEN HÄR, SOM gått på Scalateatern i Stockholm, åker på folkparksturné. Men utan nakendans och i en nedkortad version.

Både Love och Pink Floyd spelar på Konserthuset. Och SM i Dragspel

LSD-försäljningen i Sverige. Beslagen av LSD-tabletter ökar och psykvården rapporterar om snabbt ökande fall av LSD-skadade patienter.

TV-KVÄLLEN I KANAL 1 AVSLUTAS 23.05-23.20 MED PROGRAMMET 'KOM IGEN!' SOM GER EXEMPEL PÅ HUR STUDIECIRKLAR KAN KOMPLETTERA KURSER I RADIO OCH TV.

går på Medborgarhuset.

Stockholmsstudenterna röstar på sitt stormöte för att 150 000 kronor ur kårkassan ska skickas till de strejkande gruvarbetarna vid malmfälten.

Boxaren Bo Högberg och hans hustru, sångerskan Anita Lindblom, iakttas i en grå Volvo 144 i Gamla stan. De är båda häktade i sin frånvaro, misstänkta för skattebedrägerier, olaglig valutautförsel samt bedrägeri mot borgenär. De flydde via Hamburg till Paris i september året innan.

Rikskriminalen och Rikspolisstyrelsen håller katastrofmöte om hur de ska bekämpa LSD-försäljningen

i Sverige. Beslagen av LSD-tabletter ökar och psykvården rapporterar om snabbt ökande fall av LSD-skadade patienter.

En kioskägare i Stockholm kräver Barnvårdsnämnden på 4 000 kronor. Han anser att de har ansvaret för en 14-årig pojke som vistas på ett upptagningshem i närheten och som på två veckor begått åtta inbrott i kiosken och stulit cigaretter för 4 000 kronor.

MÅNGA TÄLT OCH provisorier på Arlanda flygplats. Som gör att resenärer från utlandet enkelt kan ta

sig in i landet utan att passera varken tull eller passkontroll.

Klass 9 H i Näsbydalsskolan i Täby planerar att resa till Kuba. De beräknar att det kommer att kosta cirka 2 000 kronor per person. Planen är att bo hos familjer på landsbygden och hjälpa till med sockerskörden.

Kooperativa Riksbyggen ser i sin egen undersökning att över hälften av bostadsrättslägenheterna som sålts i Stockholm har sålts för överpris.

Professor Bertil Ohlin beräknar att alkoholkonsumtionens skadeverkningar i samhället uppgår till minst sex miljarder kronor. Och att alkoholkonsumtion är ett av landets största sociala problem.

Gröna Lund satsar på en jourhavande präst till sommaren. Några timmar varje kväll ska prästen finnas tillgänglig i en 1700-talsstuga vid dansbanan.

Tunnelbanebygget mot Järvafältet kostar 20 000 kronor per meter.

ULF STOLT

MARS

1934 Sigvard Bernadotte gifter sig med Erica Patzek, mot regeringens och kung Gustaf V:s vilja, vilket får till följd att han fråntas sin prinstitel.

1928 Stockholms stadsbibliotek – ritat av arkitekt Gunnar Asplund – invigs. Han ritade och planerade även parken som ligger intill biblioteket.

1976 Astrid Lindgrens *Pomperipossa i Monismanien* – en satirisk saga som kritiserar det svenska skattesystemet – publiceras i Expressen.

Leksaksbilen kommer från
Stadsmuseets samlingar.

FAKTA

På Stadsmuseets katalogkort nummer 524,
inventarienummer SSM 41 885, står:
Cementbil/leksaker: "Mighty Tonka Ready Mixer"
Material: Plåt/plast
**Mått: Längd 48 centimeter, bredd 21,5 centi-
meter, höjd 32,5 centimeter**
Teknik: Pressad + lackerad
Färg: Grön + grå
Tid: 1970, cirka

TILLVERKNING

Leksakscementbilen är tillverkad och
monterad i Mound, Minnesota USA och
Toronto, Kanada, av företaget Tonka Toys
Incorporated. Det saknas uppgifter om
exakt när leksakscementbilen förvärvades
av Stadsmuseet eller hur den förvärvades.

SAMLARVÄRDE

Det finns en samlarmarknad för gamla
Tonka-leksaker och bilar som den här. I
den lite mer udda färgen grönt som det
tillverkades färre exemplar av, säljs de –
i fint skick och med originalkartongen
– för runt 2 000 kronor.

Leksaksbil *Mighty Tonka Ready Mixer*

"Ska träffa mina föräldrar, så jag tänkte göra lite tacos."

NAMN: Oskar Kaarle

ÅLDER: 25 år

GÖR: Student

BOR: Kungsängen

Varför kom du runt hörnet här just nu?

– Jag ska till affären och handla lite till i kväll – vin, chips och lite mat. Jag ska träffa mina föräldrar, så jag tänkte göra lite tacos. De bor i Tyresö så jag åker förbi här på väg till dem.

Jobbar eller studerar du?

– Jag pluggar, och så är jag telefonvärvare för Naturskyddsföreningen.

Vad pluggar du?

– Jag läser en skrivarinje på Sundbybergs folkhögskola, kreativt skrivande.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Samma himmel. Samma rättigheter. Verkligheten ser olika ut

Var med i kampen för människors rätt
att få resa sig starkare ur en katastrof.

SWISHA DIN GÅVA TILL

900 1223

svenskakyrkan.se/fastekampanjen

Svenska kyrkan
INTERNATIONELLT ARBETE

medlem av

actalliance

This is not Donald Trump.

Foto: Alison Jackson

Alison Jackson

Truth is Dead | 22 feb - 19 maj.

Kungligheter, politiker och allsköns kändisar – ingen går säker för Alison Jacksons fotografiska upptåg i utställningen *Truth is Dead*. Med hjälp av lookalikes skapar hon fotografier där celebriteter privat gör skandalösa saker. Alison Jackson är konstnären som inte lämnar något åt slumpen. Snarare arbetar hon som en forskare, eller detektiv. Genom sina realistiska fotografier utmanar hon gränserna i vår upplevelse – vad är äkta och vad är fantasier?

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet sön-ons 9-23, tors-lör 9-01 | fotografiska.se

Fotografiska

PARTNERS

